

“Luni” este o revistă internă gratuită a studenților la Filosofie. Ea apare bilunar, în ziua de luni. Participarea cu articole este voluntară, nici un alt drept sau responsabilitate nu este transferat între revistă și autori cu excepția dreptului revistei de a publica materialul.

Echipa de redacție selectează spre publicare materialele propuse de oricine și le ordonează. Ședințele echipei de redacție sunt deschise, joi la 18.00 (înaintea datei de luni de publicare)

Vă rugăm, nu acuzați revista ca întreg, trimiteți o replică / un articol la revista@filos.ro.

Pentru discuții online și accesul la toate materialele propuse spre publicare: <http://groups.yahoo.com/revistafilosofie>. Versiunea electronică apare simultan la <http://revista.filos.ro>

Așteptăm articolele studenților și profesorilor interesați la revista@filos.ro împreună cu numele și datele de contact

Recomandări pentru articolele trimise:

-format DOC, RTF, TXT în atașament
-diacritice reale (ă nu â)
-fără tehnoredactare
-poza autorului (dacă se dorește) JPG, GIF, BMP

proiect realizat cu sprijinul:

filos

Asociația Studențească pentru Filosofie și Societate

Interviu “Spațiul public și filosofia”
realizat de Lavinia Marin și Marian Călborean

Sebastian Grama:

Erau avantaje și dezavantaje. Orice tâmpit care își anina de gât un afiș putea să facă pe oricine “comunist” (sau fascist), să meargă în

Piața Universității și să declanșeze un scandal monstru. Dacă te pica unul la nu știu ce curs, adunai șeptelul, pocneai o ședință și îl faceai nedemocrat. Avantajul, însă, era că puteai urma cursurile pe care ți le credeai aproape și cu folos, fără constrângeri...

Paginile INT 2-3

Recomandări:

Aventuri pe WWW
de Răzvan Ilie
STUD / 5

Eseu
Elitism și democrație
de Constantin Vică
EDIT / 12

Superveniența și elitismul în filosofie
de Lavinia Marin
ESEU / 8

Jurnal de referat
de Dan Panaet
EDIT / 9

Eseu
Rebranding lenea
de Ioana Calen
EDIT / 11

Sebastian Grama
INT / 2-3, ESEU / 7
Marian Călborean
CRIT / 6
Paul Mihalache
ART / 15

Următorul număr (7) va apărea pe 6 martie 2006. Articolele sunt așteptate la revista@filos.ro, până pe 2 martie. Pe 2 martie, la 18.00, are loc ședința de redacție.

Ediție specială în numărul 8: Politică și filosofie. Pregătiți articole, studii, statistici. În numărul 7 se vor anunța premiile pentru cele mai bune articole

Conține 4 fascicule,
16 pagini:

PRINCIPAL

-INTERviu: 2-3

-Viață STUDențească: 4-5

-CRITice: 6

STUDII ȘI ESEURI: 7-8

EDIȚIE SPECIALĂ

(“Referatele stud.”): 9-14

ARTĂ ȘI LITERATURĂ:

15-16

Articole publicate în LUNI: 11 / nr.1-6
de **Marian Călborean**, mc@filos.ro

Minte-mă

Dim 28 noiembrie 2005, mărturisesc, fără vreo plăcere de a face confesiuni, trăiesc cu frica în suflet: oare ce crede lumea despre Revista Luni? Nu vreau nicicum să sugerez că aș fi cumva legat privilegiat de această revistă și mă simt incomod pe prima pagină; sunt doar conștient că am fost unul din cei doi studenți care am hotărât, la o masă în Lucky, să înființăm Luni, stabilind pe loc procedurile de lucru pe care le-am respectat până astăzi.

Oamenii care lucrează la Luni, dincolo de faptul că au coșmaruri că nu iese revista sau le e năstuc să explice respingerea unor articole care ar putea fi îmbunătățite, au aceeași problemă ca și mine: “Ce cred cititorii?” deși știu cu toții că, fiecare scriind doar ce dorește, nu putem schimba revista la comandă. Nu putem noi urma nici un profesor care ar dori strict un buletin intern, nici mulți alții care ar dori sânge proaspăt și critic în revistă.

Înainte de a deveni o revistă scortoașă, cu ISSN și numere plănuite în avans, vă rugăm să ne luați o piatră de pe suflet prin completarea chestionarelor de evaluare, fie pe hârtie, fie online. Ne va ajuta să vedem de ce articole ar fi nevoie, și dacă studenții cu talent și forță de muncă se vor implica, noile articole pot schimba direcția revistei.

Mă grăbesc să-i cedez ringul unuia dintre puținele feedbackuri disponibile până acum (ca să vedeți cu câtă autenticitate trebuie să trăim), în buna tradiție de a avea debutanți pe prima pagină.

Bogdan-Felix Nita; Sent: Febr. 19, 2006 4:32 PM

“Pentru faptul că oricât aș scrie la Revista Luni pentru rubrica crITice, tot nu aș fi publicat și asta din cauza stafului foarte orgolios din fire și nu din valoare, (...) Tocami discutase cu niște prieteni de la Litere despre “invazia sărăciei” (...) E ca o boală care primește un avertisment și își continuă existența normală însă întotdeauna cu o oarecare neliniște în suflet -să fie tocmai orgoliul prăfuit al unui frustat sau doar o ambiție prostescă- ceea ce e grav și se întâlnește la tot pasul în Facultatea de Filosofie.

Nu știu cum ar putea revista Luni să fie o revistă de opinie dacă în spatele ei se află încă idei comuniste și de asuprire. Fraților va spun cinstit orgoliul va nenorocit - să parafrazez Vama Veche!

Or, sărăcia izbunește și în cumprinsul revistei și revista nu se gândește decât cum să ascundă acest defect major.

Câteodată își pierde chiar și capul, acest orgoliu crește pretutindeni și face mari prostii! (...)”

(mesaj de pe fil_unibuc, cu diacritice adăugate și capitalizarea unor litere unde era cazul)

|Rafael-Primul mișcător-Stanza della Segnatura

Luni

Nr. 6

20 Februarie 2006

— Revista deschisă a studenților în Filosofie
Versiunea electronică <http://revista.filos.ro>

Sebastian Grama în interviu: Spațiul public și filosofia

Pe site-ul *poezie.ro* și *forum.teatru.ro*, aveți creat câte un cont de utilizator „sebastiangrama”. Ați publicat o singură poezie în cadrul site-ului *poezie.ro* și nici un comentariu pe *forumul de teatru*. De ce ați mai făcut conturile?

S.G. : Pe forumul de teatru m-am înscris pentru că am primit o invitație și am vrut pur și simplu să văd ce se întâmplă acolo, n-am avut niciodată intenția să îl folosesc. Iar poezia are chiar o istorie simpatică. M-am înscris numai ca să pot citi, însă eram curios dacă se publică într-adevăr ceea ce este propus aceluia site. Chestia pe care am trimis-o nu era, de fapt, o poezie, era textul unei melodii pe care o scrisesem pe undeva prin clasa a zecea; nu am căutat, deci, a mă deghiza în poet pe Internet. La un moment dat, un student mi-a spus că a adăugat un comentariu acolo și m-a admonestat că nu-i răspund, el fiind sigur că este vorba de același Sebastian Grama, că prea erau multe date coincidente.

Pe unul din aceste site-uri ați ales ca motto personal „video meliora proboque deteriora sequor” (văd binele, îl aprob dar apoi fac răul - Ovidiu). Vă caracterizează acest motto?

S.G. : Poate că ar trebui să răspundă alții. Sper că nu, deși... nu contest că posibilitatea există...

Altundeva scrie că ocupația dumneavoastră este Absolutul.

S.G. : Unde?

Pe forumul *teatru.ro*

S.G. : A, da; vedeți, știți mai bine decât mine ce comit pe Internet. Era un exercițiu dadaist, un dicteu automat. A fost primul cuvânt care mi-a venit în minte la „ocupație”. Am impresia, acum dacă îmi spuneți, că la „pasiuni” (sau cam așa ceva) am completat cu „da”. „Absolutul” are aceeași funcție în context precum „da”-ul de la „pasiuni”.

Ați scris și un roman „Alge pe stâncă”. Este un roman-experiment?

S.G. : Este un roman pe care l-am scris în mulți ani; de fapt, este versiunea ultimă, circumstanțial, ca să zic așa, ultimă, căci, dacă nu l-aș fi publicat, probabil că l-aș fi tot rescris până în ziua de astăzi și de aici încolo nu știu câtă

Orice tâmpit care își anina de gât un afiș putea declanșa un scandal monstru. Dacă te pica

vreme. Cred că au fost cam șase versiuni în total. S-a întâmplat ca oferta Editurii Univers Enciclopedic să-mi oprească lucrul la această înfățișare a textului.

Se poate spune, eventual, că este experimental din punctul de vedere al stilului. Am crezut că așa mă pot exprima în mod... convenabil. În nici un caz nu am gândit *Alge pe stâncă* în modul unui „experiment filosofic”. Nu e o prelegere și nu e un discurs-paradigmă (în sensul sofistilor). E un text prin care a încercat să se manifeste Sebastian Grama. Și, dacă tot m-ați întrebat, romanul are și trei urmări, dar încă n-au apucat să apară; v-aș fi recunoscător să-mi găsiți o sponsorizare - pentru că s-ar putea să rescriu acele urmări, așa cum s-a petrecut și cu *Algele*... Dacă nu ies la public, timpul meu rămâne limitat, fiindcă le voi tot revedea. Invers, dacă apar, pot fi puțin mai liniștit, pentru că am aruncat încă un bolovan din sacul pe care-l port în spate. Voi avea mai mult răgaz, eventual pentru revista „Luni”...

Legat și de revista Luni și ca ultimă trimitere bibliografică, ați vorbit de un stil, de un stil propriu în care ați scris acest roman. În același timp, cred că cititorii revistei Luni au observat că aveți un stil propriu în articolele publicate în revista Luni, cel puțin în ultimele două numere. Vă considerați nonconformist în scriitură?

S.G. : N-aș zice. Mi-e greu să spun dacă sunt conformist sau nu. Cred că sunt conform cu mine, cu experiența ori cu experiențele mele; mi-e de ajuns.

Borges?

S.G. : Poate. Poate Borges, poate alți sud-americani, poate Daniil Harms, teatrul absurd... nu-mi dau seama. Sincer, nu încerc să găsesc un stil în care să mă înscriu. Prefer să procedez așa cum cred că iese bine, după care mi se spune, la o adică, maestre, semeni cu ceva sau cu altceva. Și, aproape de Borges, dacă ajung pe această cale să rescriu Don Quijote la un moment dat, nu va fi plagiat, desigur, ci va fi întâmplarea unei repetiții la mare distanță prin concursul unor circumstanțe. Așteptați-vă să public și Don Quijote, cândva. Doar dacă nu mi-l refuză editurile, pe motiv că este imatur, mai am de lucru până la nivelul unui Coelho...

În acest moment, v-ați dori să fiți student la Filosofie?

S.G. : Nu cred că mi-aș mai dori să fiu student în genere. Probabil că, dacă ar fi să fiu, aș fi tot la Filosofie, dar nu mi-aș dori asta; și nici elev, în altă ordine de idei. Doamne ferește să ajung la mâna câtorva dintre cei care au absolvit la noi în ultimii ani!... Știu pe cineva care, în urmă cu nu prea mulți ani, într-o lucrare despre Descartes, spunea „Exist, dar pentru asta nu am nevoie să gândesc” (observație perfect adevărată, de altminteri, în legătură cu persoana în cauză); hai să ne imaginăm că azi își folosește Diploma și contribuabilii plătesc pentru ca elevilor să li se dezvăluie așa ceva...

Ați fost coleg cu alți profesori ai actualei Facultăți de Filosofie?

S.G. : Cu mulți, cu mulți...

Cum ar fi...

S.G. : De an doar cu Sabin Totu. În rest, cu multă lume, mai „mari” sau mai „mici”. Nu ca vârstă; nici ca înălțime: ar fi ciudat să spun eu despre Vizureanu că este „mai mic”!... Facultatea m-a

prins simultan și cu el, și cu Mihaela Pop, cu Sorin Costreie, cu Ștefanov, cu Staicu... Dintre cei care nu prea mai sunt prin Facultate aș numi-o și pe Mădălina Diaconu, care era cu un an înaintea mea. Îmi cer scuze dacă uit pe cineva. Culmea e că pe unii nici nu i-am întâlnit atunci, am făcut cunoștință doar după ce am devenit tot colegi, doar că de partea cealaltă a catedrei... Sigur, pe cei mai mulți îi știu bine. Ca fapt divers, am fost și supraveghetor la admitere al lui Gigi Ștefanov. Treceam în anul doi.

Și mai țineți minte...

S.G. : Nu, nu mai țin minte mare lucru. Dat fiind că, în acel an, toți candidații au susținut examenul într-un amfiteatru (în sediul de la Drept, evident...), știu sigur că erau pe acolo și alți actuali colegi. Dar pe Gigi l-am remarcat dintr-un motiv bine determinat. În anul precedent, când dădusem eu examen, concurse și un tip foarte-foarte înalt (nu cred că a intrat niciodată: era ușor de recunoscut - și parcă nu l-am văzut), probabil că avea doi metri sau peste, și cu o podoabă capilară imensă, un fel de căpiță de fân suspendată. În sesiunea următoare a admiterii, când deja mă dădeam mare că sunt supraveghetor, am căutat din privire candidații cu freza mai voluminoasă, în ideea că voi depista acel personaj pitoresc. Nu l-am depistat, însă printre cei „recenzați” se afla și Gigi.

Considerați că acele generații de la începutul anilor 90 au fost mai bune pentru că era concurența mai mare?

S.G. : Greu de zis...

Sunt atâția profesori acum din acea generație...

S.G. : E adevărat, a fost însă și o conjunctură, era nevoie de profesori. Era loc pentru ei. Cred că promoțiile noastre n-au fost echilibrate. O voi susține întotdeauna: n-au fost echilibrate.

Anul meu s-a potrivit să fie mereu unul pe care s-au făcut experimente. Am început facultatea într-un regim, am terminat-o în celălalt. Am fost martori la toate schimbările, uneori furtunoase, petrecute la începutul anilor '90, am fost printre cei care au făcut cinci ani de facultate, nu patru, am fost primii cu master, primii care am avut doctorat cu frecvență... „Masă de experimentare”... „Masă”... mult spus... În „generația” mea au fost 25 de oameni la Filosofie. Facultatea de Filosofie era secția (parcă „secție” îi zicea, nu mai știu...) - era secția de Filosofie-Istorie a Facultății de Istorie-Filosofie. Dacă nu cumva erau niște „și”-uri alunecate pe aici... Intrau în total 75 de oameni pe an, dintre care 50 la Istorie, două grupe, și una de 25 de oameni - la Filosofie. Imaginați-vă că, în primul rând, după evenimintele din decembrie '89, ne-am despărțit de Istorie, am rămas 25, de fapt mai puțini, fiindcă unii s-au dus către Istorie, din rest urmând să se „desfacă” vreo trei facultăți: pe lângă a noastră, Sociologia și Psihologia...

Noi am fost, la absolvire, cam 13 sau 14 oameni. Oricum, eram atâția pentru că venise cineva din Basarabia, ne mai apăruse un coleg dintre admisiți fără loc din '89 și, în plus, aveam și pe cineva care a ars etapele, făcând doi ani într-unul. Ei, din ce mai rămâne, dacă vă imaginați că mai rămâne ceva, doi suntem în facultate. Ceilalți - în afară de vreo doi, care fac mai departe filosofie (nu în învățământ, dar foarte bine) - Dumnezeu știe... I-am cam pierdut din vedere... N-am aflat ca vreunul să se fi făcut taximetrist, deși poate că regretă acum... La vârsta noastră, e cam târziu pentru anumite profesii liberale de acest gen... Cunosc însă oameni, nu neapărat din generația mea, care au reușit să treacă prin facultate fără să facă absolut nimic. Fiindcă multe dintre cursurile „de până atunci” au dispărut: nimeni nu era dispus să-ți

să facă pe oricine "comunist" (sau fascist), să meargă în Piața Universității și să unul la nu știu ce curs, adunai șeptelul, pocneai o ședință și îl făceai nedemocrat..

echivaleze note la Ateism Științific sau altele de același fel. Penuria momentană de cursuri a generat o situație aparte, acceptându-se, ca să treci de la un an de studiu la altul, câteva note la discipline fără nici o legătură cu filosofia. Mărturisesc că m-am folosit și eu la un moment dat de asta, când dintre limbile străine mi-am ales franceza, fiindcă știam că nu prea mai are cine să mă învețe ceva la franceză. Mi-era comod: scăpam de o notă, puteam să mă eliberez pentru a mă concentra asupra altor chestiuni. Au fost unii care s-au eliberat de tot, au mers pe această idee - și le-a funcționat. Erau avantaje și dezavantaje. Orice timp care își anina de gât un afiș putea să facă pe oricine "comunist" (sau fascist), să meargă în Piața Universității și să declanșeze un scandal monstru. Dacă te pica unul la nu știu ce curs, adunai șeptelul, pocneai o ședință și îl făceai nedemocrat. Avantajul, însă, era că puteai urma cursurile pe care ți le credeai aproape și cu folos, fără constrângeri. Altminteri, tensiunea era destul de mare...

Ați prins și tensiunile din facultate, pornite de studenții mai curând de orientare analitică?

S.G. : Da. Nu le-am înțeles neapărat. De fapt, cred că pot înțelege revolta unor studenți. Nu sunt convins că toate ecurile s-au stins. Nu complet. Pot înțelege revolta - să-i spunem "reacția" - unui student care este silit să facă anumite lucruri care nu corespund vocației, preocupărilor și firii lui. Nu pricep deloc de ce un excepțional logician, în loc să-și canalizeze eforturile în direcția în care poate să dea rezultate formidabile, este obligat să adune cunoștințe pe care nu le va folosi niciodată și pe care, probabil, le va uita după prima bere băută în urma examenului. La fel cum nu pricep de ce oameni atrași de, să zicem, filosofia artei, trebuie să fie asasiinați ani de zile cu formule...

Mi se pare că, repet, oferta este foarte bună atât cât rămâne ofertă - și nu constrângere. Găsesc că nu este deloc profitabil, însă, pentru Facultate, ca energia negativă dezvoltată de unii față cu anumite constrângeri să se transfere asupra domeniilor, asupra disciplinelor respective ale filosofiei. Șansa că am ureche muzicală nu justifică eliminarea tuturor logicienilor din Facultate, nici pasiunea mea pentru ecografia silogistică a dialogului *Menon* nu reclamă huiduirea hermeneuticii. Filosofia e una, e întregă: noi suntem cei limitați...

Dar nu credeți că această respingere foarte dură a filosofiei de tradiție germană, franceză s-a stins? Sau credeți că o să se stingă?

S.G. : Nu știu. Mie mi-e teamă că multe se vor stinge. Multe, mai ales, o dată cu interesul studenților viitori pentru filosofie și cu reorientarea lor către facultăți mai rentabile. Lucru care nu îmi face deloc plăcere, dar pe care n-am cum să nu-l constat.

Nu. Ecurile nu cred că se vor stinge prea curând. Oricum, tendința raportării agonale la diversele opțiuni existente în Facultate este preferabilă indiferenței față de "ceilați". Însă, repet, cu cât varietatea e mai mare, cu atât mi se pare mai bine; și mai repet: detest constrângerile. Dacă omul vrea să facă asta - lasă-l!; dacă are ceva de filosof, nu-l va respinge pe Frege pentru că îl citește pe Augustin, nici pe Heidegger pentru că este "fan" Carnap!... Astea merg la meci, filosofia este altceva... Programul studenților nu este nici Patul lui Procus, nici Fecioara de Fier, care să devieze pasiuni, care să impună vocații... nu mai găsesc alt oximoron... cred că am debitat toate ineptiile posibile...

Ați vorbit de orientarea viitoare a studenților către alte domenii mai rentabile...

S.G. : ... lucru trist, de altfel, lucru foarte trist,

n-am aptitudinile manageriale pentru a oferi o soluție...

Întrebarea ar fi fost: credeți că există sau va exista publicul pentru ce ați dori să scrieți dumneavoastră sau colegii? Ce ar fi de scris...

S.G. : Cred că am scris deja în revistă că, pentru majoritatea filosofilor, publicarea unei cărți folosește numai la C.V., deoarece, altminteri, cititorii pot fi contactați personal și pot primi o fotocopie foarte ieftină. Nu, publicul român este, din păcate, foarte avansat, foarte apropiat de cel occidental - și, prin urmare, și la noi - dacă vom numi "filosofie" *Codul lui Da Vinci* (sunt politicoșii exemplificând prin titlul unei lucrări străine...) - filosofia va avea un mare succes de public. Altminteri, teamă mi-e că mai avem destul de mult de muncă; știu lucrări de filosofie - unele scrise chiar de profesori din Facultate - ai căror cititori, mulțumită economiei de piață, sunt doar cunoștii ori studenții care se interesează "ce-a mai scris asta; să vedem ce-i place ca să i-o servim la examen!..."; și știu, de asemenea, deși am să refuz cu obstinație să dau nume, știu filosofi de foarte mare anvergură (puteți elimina, dacă doriți, "anver"!...) care publică o pseudofilosofie de răsunet. Mă rog, nu găsesc că e o situație foarte plăcută...

Spuneți-ne, vă rog, pe cine admirați, respectați ca figuri intelectuale?

S.G. : În ceea ce privește actualitatea, cred că aș prefera să ocolesc răspunsul - ca să nu creez un fel de *brainstorming* cu tema "who's who?" în preajmă. În rest... nu știu... Ar fi multe, de la Andrii Popa la Ion Barbu, de la Caragiale la Vulcănescu... și ar mai fi...

În filosofie se poate să fii pasionat de o figură intelectuală sau doar de operă?

S.G. : Nu fac foarte bine diferența între cele două. Nu știu exact... Mă pasionează Gorgias de câțiva ani, o arăt și la cursuri. Nu l-am cunoscut - și nu pot să zic că fac diferența dintre el și... știu eu... *Elogiul Elenei*... Pentru mine, Shakespeare înseamnă o sumă de drame, de sonete - și cam atât. Nu știu, în rest. Putea să nu fi existat, bine c-a scris, acesta este singurul lucru important. Nu cred că ar fi cineva pasionat de prezența fizică a unui Beethoven. Nu cred că era omul cel mai comod, dar cred că ar fi păcat să-l radem din istoria muzicii doar pentru anumite "incomodități"... Beethoven este pur și simplu Simfonia a Noua... Mie, atât îmi ajunge...

De obicei filosofii devin figuri publice. Aș dori să vă întreb, în cursul studenției sau în cursul carierei dumneavoastră de profesor, v-ați pus vreodată problema "Dacă am să ajung un reper cultural, ce se va întâmpla atunci?"

S.G. : Nu cred că mi-am pus niciodată această problemă. Nu mi-aș dori... În primul rând, sunt conștient că n-am aptitudinile necesare pentru a fi o persoană publică, dacă înțelegem prin "persoană publică" una care trebuie să răspundă la orice în cadrul unui *talk-show* difuzat în *prime time*. Nu găsesc că asta e idealul pentru un filosof...

Dacă s-ar întâmpla așa ceva, bănuiesc că îmi voi schimba domiciliul și nu-mi voi mai dezvălui adresa... De altminteri, pot da exemple de oameni care n-au ajuns "persoane publice" și care nu sunt mai puțin filosofi din acest motiv, ba chiar sunt mult mai filosofi decât unii domni care stau glorios în bătaia reflectoarelor. Există persoane de maximă discreție și care publică două cărți pe an, plus cel puțin o traducere... "Discreția" la care mă refer înseamnă

profesionalism, credință și cheltuială de energie. Nu judecâți pentru Jurnalul de la ora 5... Nu-mi aduc aminte să-l fi văzut pe profesorul Vasile Tonoiu făcându-și publicitate la TV, nici măcar noaptea, la neverosimile emisiuni deja acaparate de nulități ancilare care-și sculpează numele în pielea "maestrilor"... Să fim serioși, asemenea oameni se văd numai cu ochii Bufniței Minervei, nu cântă la rampă, cum țopăie cintezoii...

Pentru dumneavoastră, a scrie bilunar texte pentru revista Luni nu este o grandioasă inutilitate? Cât timp veți menține colaborarea?

S.G. : Voi menține colaborarea atât timp cât voi avea ceva de scris și cât voi crede că textele pe care le propun au ce să caute în revistă... sau cât se va considera de către revistă că textele mele sunt oportune acolo... Nu cred că e o pierdere de timp. În fond, aiureala cu omul care scrie numai ca să-și comunice lui însuși alea-alea mi se pare nu doar o ipocrizie, ci și o dobitocie. De ce tot ocolul prin ostilitatea hârtiei? Mă-nchid în cameră și gândesc: ieftin și eficient.

În plus, sincer, mă enervează povestea cu funesta cronofagie a scriiturii: n-am timp să scriu pentru că, de pildă, sunt persoană publică (fiindcă tot a fost vorba...). Cum se întâmplă cu artiștii: este un muzician extraordinar, dar e bolnav tot timpul și nu cântă. Prin ce e "extraordinar"?... Este un formidabil actor, dar n-a mai fost de 20 de ani pe scenă, pentru că e răcit!... Atunci - prin ce e "actor"?... În asta constă chestiunea, sunt un scriitor fabulos, dar n-am timp, am de făcut cumpărături, procese verbale, proiecte, ședințe, am de dat telefoane, de trimis *mail-uri*, nu scriu niciodată, dar tot sunt fabulos. Chiar?!... Prin CE?... Poate prin cumpărături?... Nu, atât timp cât scriu, atât timp cât mai există cineva care face greșeala imponderabilă de a mă citi, renunț la telefoane și la procese verbale. Nu-mi trebuie astfel de cărje, mă descurc mulțumitor cu propriul aparat locomotor... Nu e neapărat să apară toate aceste texte la C.V., pentru că, așa cum vă răspundeam la precedenta întrebare, nu vreau să mă văd la TV prea curând. Și - în nici un caz - nu în postura de filosof. Pentru că nu există filosof la TV. Există numai penibilul unora care cred că pot face "Surprize-Surprize" cu decolteul exclusiv "teoretic".

Aveți încredere în cititorii revistei Luni? Da sau nu?

S.G. : Greu de spus. Am încredere în cititorii, în general. Între cititorii revistei "Luni" și cei ai oricărui *best-seller* care infestază piața cărții în momentul de față nu cred că e o foarte mare diferență. Unii detestă, unii citesc, alții adoră... În orice grup uman, există trei etaje: unii foarte jos, foarte mulți la mijloc și câțiva foarte sus. Nu cred că fidelii revistei "Luni" sunt scutiți de rigorile acestei împărțiri... La fel ca, să fim cinstiți, cei ai oricărei alte publicații din țară (și din lume), începând cu foile de scandal, trecând prin tabloidele moderate (există așa ceva...) și sfârșind cu sacrosanctele reviste de Mare Cultură! Nu pot să spun dacă am sau n-am încredere, cititorul știe mai bine decât tindem unorii să-i impunem a ști, își selectează lecturile, se definește în raport cu ele. Un *feed-back* primejdios... uneori...

dl lect. dr. Sebastian Grama predă în cadrul Facultății de Filosofie din București: Filosofia imaginarului, Filosofie continentală și Filosofie modernă. Absolvent al unuia dintre primele generații postdecembriste, este membru al Catedrei de Istoria Filosofiei și Filosofia Culturii.

Interviu realizat de Lavinia Marin și Marian Călborean

Viață STUDențească

Evenimente studențești,
asociații, știri, cenacluri,
inițiative studențești din
Facultatea de Filosofie

Ce se mai întâmplă în filosofie

Pe 13 februarie, la 86 de ani, a murit Peter F. Strawson, filosof oxfordian. A devenit celebru de tânăr când, la 29 de ani, a criticat teoria descripțiilor a lui Russell din perspectiva limbajului comun. Mai apoi, dornic de alte lupte intelectuale, i-a atacat pe Austin și Quine. De-a lungul întregii sale vieți a fost un om incomod pe târâmul disputelor filosofice dar știa să recupereze totul în plan uman: era foarte politicos cu adversarii săi și se purta plin de curtoazie și tact cu ei. Cu Quine chiar s-a împrietenit după câțiva ani în care i-a tot atacat *Cele două dogme* împreună cu Grice. Ca și lui Dostoievski, îi plăceau jocurile de tactică militară cu soldații -prefera să le joace cu prietenii istorici. Ar fi vrut să fie poet mai degrabă decât filosof dar și-a dat singur seama că nu are talent. Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Individuals* scrisă în 1959, al cărei scop era „să prezinte trăsăturile generale și structurale ale schemei conceptuale în termenii căreia gândim despre lucrurile particulare.”

Despre caricaturile daneze s-a vorbit mult și filosofii au avut și ei ceva de spus. De pildă R. Dworkin, într-un articol din *The Guardian*, a susținut că e bine să nu fie republicate și în ziarul britanic pentru că ar îndurera nenecesar cetățenii musulmani. Chiar și cei care ar înțelege că intențiile caricaturistilor nu sunt de a jigni sau blasfemia ar rămâne totuși cu un sentiment amar. Această autocenzură a presei englezești nu este relevantă pentru libertatea cuvântului în Anglia, care trebuie să rămână nealterată.

La Editura Northwestern University Press a apărut cartea *Heidegger and Plato, Toward dialogue*, editată de Catalin Partenie și Tom Rockmore. Cartea explorează relația complexă între gândirea heideggeriană și cea a lui Platon; una din tezele centrale ale cărții ar fi că Heidegger a încercat o lectură care să-l apropie pe Platon și a sfârșit prin a se înstrăina mai mult de gândirea lui. Printre autorii de eseurii în această carte, cităm: Theodore Kiesel, Cătălin Partenie, Enrico Berti, Johannes Fritsche, Stanley Rosen.

Scurt pe 3,14

●Facultatea de Filosofie are în sfârșit un site funcțional! Îl găsiți la www.ub-filosofie.ro/ și arată interesant ca design: în centrul paginii e imaginea mare a clădirii facultății și o bufniță ițindu-se misterios din spatele ei. Din păcate laudele trebuie să se oprească aici. Informația de pe site e ca și inexistentă: un PDF vechi cu admiterea la master, o lista cu catedrele și profesorii aferenți (by the way, lista are cel puțin o greșeală, dl. Sebastian Grama e trecut ca membru și la Catedra de Filosofia culturii, și la Teoretică). Și, pe prima pagină, triumfător, un textuleț dinamic ne anunță că la Filosofie nu se mai dă admitere. O facultate care vrea să atragă cât mai mulți studenți ar trebui să aibă o strategie de marketing pusă la punct și cum site-ul facultății e ceva esențial - o carte de vizită - el nu ar trebui neglijat. Pentru comparație, a se vedea site-ul ASE-ului care ar putea și singur să aducă studenți facultății, în lipsa oricărei alte reclame: www.ase.ro/site/index.asp Dacă ar exista un astfel de marketing și la noi, poate nu ar mai fi nevoie să renunțăm la admitere ca să atragem mai mulți studenți (L.M)

●O perspectivă personală mai concretă asupra siteului puteți găsi în pagina 5, sub semnătura lui Răzvan Ilie. Ce n-a observat nici autorul articolului, nici autoarea știrii de mai sus este că adresa “publică” a facultății este una de Yahoo: ubfilosofie@yahoo.com. Am adăugat în lista proprie de Yahoo Messenger respectiva adresă, de-abia aștept să-l prind online pe dl prof. Brâncoveanu, să-i spun că sunt un viitor student și să-l întreb în ce an se studiază Eminescu. Sper că poza sa de pe Messenger nu va fi cea de pe site; eventual poate fi cea a dlui decan Dumitru. (M.C)

●Apropos de poze, imagini și alte chestiuni corelate, nu înțeleg de ce ține morțiș Facultatea de Filosofie la simbolul bufniței care tocmai de marketing nu este bun; Mai ales în cultura română unde bufnița e asociată, cum e normal pentru o pasăre cu zburătoare rigida, privire fixă și cântec sacadat, cu moartea. Spunea undeva Lenin că râma este fertilizatorul solului șamd. Iată că Facultatea de Agronomie ar trebui /ar fi trebuit să-și aleagă drept simbol o rămă, poate chiar două, trei. Oricum, chiar ideea de a asocia un domeniu teoretic cu o singură imagine este foarte discutabil: ce ar trebui să aleagă economia? Bani? În fine, e totuși preferabil să ai ca fundal pe siteul Facultății de Filosofie o bufniță (dar să fie bufniță, nu extraterestru), nu „Platon” scris caligrafic de clasa a IIa, cu albastrul băncilor de tablă din parcuri (M.C)

●O perspectivă pe cât de frumoasă pe atât de tragică asupra vieții aparținând unei scrieri a lui Luigi Pirandello, un bărbat frumos care se pricepe la ceea ce face (Marcel Iureș), un regizor apreciat (Liviu Ciulei), câteva lacrimi smulse de la cei mai emotivi, momente delicioase care-și ating scopul chiar și printre cei mai rigizi, stîrnindu-le râsul, dar mai ales un monolog care reușește să traducă o trăire, păstrîndu-i autenticitatea. Cel puțin mie mi-a dat impresia asta. Transmite emoția celui care ascultă, îl face să iasă din rolul de spectator, îl cheamă să trăiască. O piesă de la care ieși zguduit, cu vederea tulburată și cu gândurile rătăcind te miri pe unde. O piesă la sfârșitul căreia ar trebui interzise discuțiile despre coada de la garderobă, despre temperatura scăzută de afară, despre ultima birfa despre cine știe care “vedetă” și exemplele pot continua. Chiar ne lăsăm smulși din orice moment de brutalitatea realității? Duceți-vă să vedeți “Henric al IV-lea”. Dacă nu v-am convins eu, poate vă convinge afișul. Da, afișul. Priviți-i mîinile neputincioase. Sau poate e doar o impresie de neputință. Sau poate o să vă convingeți singuri ce e. (A.C.)

●De ce le place atât profesori tineri Daniil Harms, de care cei mai mulți dintre voi nici n-au auzit? De exemplu, Dl Grama îl menționează în interviul din acest număr printre influențe, dl. Ștefanov a scris literatură într-un stil asemănător (pe fil_unicub, în Files). Răspunsul este foarte simplu: pe vremea lor, revistele umoristice pentru tinerii filosofi erau “Șopârta” și “Urzica”, unde se publicau mici pastile semnate de Harms. Acele pastile, cu steluțe, ceruri diafane și diferite întâmplări minunate au făcut mult pentru studenții în Filosofie (I.M)

Știrile revistei

●Destul de multe articole promise date lipsă la apel: Continuarea la “Complotul scandalului din Sala 1” (caz de boală), “Conceptul de la pagina 7” (probleme tehnice), Rubrica de filme și muzică (probleme de deadline)

●Legat de tema ediției speciale: v-ați întrebă vreodată ce ajung referatele voastre după ce își dau sfârșitul firesc în brațele unei note? În afară de câțiva profesori (foarte puțini!!) care le restituie studenților, referatele ajung la coș. Se aude chiar că profesorii cu șemineu dintr-o catedră pragmatică fac focul cu ele. Altfel, dacă sunt printate pe o singură parte, sunt folosite de profesori ca suport de scris. Am fost cândva la consultații și foile pe care profesorul îmi desena diverse scheme erau cele ale unui referat vechi de filosofia minții (corectat de Gabi Vacariu, am văzut scris pe marginea textului „nu aduci nici un argument pentru asta...”); era un teanc întreg de astfel de referate pe dulap. Aș vrea să protestez pentru această folosire ilegală a muncii intelectuale a studenților și aș propune instituirea unei arhive naționale de referate. În caz că se va ridica dintre noi un Kripke, să știm unde să-i găsim păcatele tinereților.

●La patru numere de la paradoxala încercare eșuată de a face o ediție specială “Paradoxuri filosofice”, puteți citi cele 6 pagini ale Ediției speciale “Referatele studenților” (EDIT 9-14), ce au crescut revista la 16 pagini. Din numărul următor, încercând să răspundem celor 250 de vizitatori unici pe site și studenților cititori din facultate, vom publica o listă de teme generale, discutate la ședința de redacție, urmând să acordăm premii în cărți celor care fac efortul și se implică în a scrie un articol bun pe una din respectivele teme. Pentru numărul 8 al revistei, vă cerem deja articole pe tema “Politică și filosofie”. Revista@filos.ro!

●În două săptămâni (până miercuri trecută) se strânseseră în urma revistei, poziționată exact în dreapta panoului de ziare și reviste din fața Sălii 1, 20.000 lei (2 RON). Mulțumim celor care au contribuit. O copie xeroxată a revistei costă 6400 de lei, măcar profesorii ar trebui să deponă această sumă în urnă, mai ales dacă iau mai multe exemplare pentru prietenii, din puținele 100 xeroxate din banii membrilor echipei de redacție. Odată cu a doua schimbare radicală a revistei *Luni* (odată cu ISSN ul), se va încerca varianta unei sponsorizări. Până atunci, citiți revista color în PDF de pe Internet și contribuiți după salarii. Alte locuri unde se poate găsi revista *Luni*: pe panou -afișată color, la bibliotecă -2 exemplare color (cu toată arhiva), la Secretariat -un singur exemplar color.

●În ciclul “perestroika und glasnost”, începând cu următoarea ședință de redacție, o vom înregistra și pune pe site înregistrarea acesteia, este mult prea amuzantă pentru a nu o reține pe cine. După ce completați (neapărat) chestionarul de evaluare a revistei, puteți merge acasă și să ne trimiteți o știre critică despre întrebările din chestionar. Sau chiar un articol. Veniți apoi la ședința de redacție ca să fiți înregistrați. Și apoi tot așa

Răspunsuri/știri scurte/aberații la revista@filos.ro, cu mențiunea: “pentru știri”

Comentează articolele la revista.filos.ro -secțiunea FORUM
Scrie un articol la revista@filos.ro

Aventuri pe WWW

Celor care navighează pe Internet li se spune cu un termen generic "netsurferi". Nu știu dacă e corect fiindcă nu știu dacă surferii navighează, adică nu știu dacă verbul "a naviga" e folosit în mod corect pentru a descrie această acțiune. Oricum, nu are prea mare importanță. Să plecăm de la premisa că sunt un netsurfer. Zilele trecute când desfășuram această activitate, am simțit brusc cum ea se transformă într-un sport extrem. Brusc, "placa" mea pe care o cheamă Mozilla Firefox s-a scufundat fără voia mea într-un curent de apă rece numit <http://www.ub-filosofie.ro>. După șocul pe care l-am avut inițial am găsit câteva momente de răgaz pentru o scurtă analiză. Eram și eu curios, ca orice aventurier, să aflu mai multe despre locul în care naufragiasem.

Ce am constatat: era site-ul Facultății de Filosofie. Mi s-a parut suspect. Am crezut că este un site fals, unul menit să îmi înregistreze datele din computer, să îmi facă rău mie și familiei mele. Eu știam că Facultatea de Filosofie nu are site. Știam că la un moment dat, datorită unor probleme tehnice și administrative, cineva a hotărât să schimbe domeniul <http://fil.unibuc.ro> cumpărându-se astfel <http://www.ub-filosofie.ro>, dar că acest domeniu a ramas gol, nepopulat cu informații. De altfel, mă obișnușeam cu ideea că facultatea nu are site încă din primul an de studii, adică din 2002. Atunci exista ceva care semăna a site dar nu a rezistat foarte mult. Am înțeles (circulă niște zvonuri prin facultate) că mai multe detalii mi-ar putea da Cristi Ducu despre dispariția site-ului vechi și lipsa unuia pe o perioadă de aproape 3 ani. Totuși, eu nu-l cunosc așa de bine pe Cristi Ducu și prin urmare nu am încredere în informațiile cuiva pe care nu-l cunosc. Dacă mă minte?

După ce am scăpat de aceste probleme ale trecutului am aruncat o privire mai atentă asupra locului în care naufragiasem. M-am convins că era site-ul facultății. Da, într-adevăr! În centru e o poză mare cu facultatea noastră, o poză frumoasă făcută primăvara sau vara, pentru că se vad florile din curte. Mi se pare că e aceeași poză cu cea din colțul stângas al paginii doar că acolo pare a fi făcută toamna (e mai gălbuie). Totodată, mi se pare că e aceeași poză cu cea de pe grupurile de discuții fil_unibuc și fil2004_unibuc. Ce manie cu "fil unibuc"! Asta era domeniul vechi despre care v-am zis mai sus. Se pare că spiritul lui încă e printre noi.

După ce am văzut pozele, dacă mai aveam încă unele dubii cu privire la locul în care mă găseam, deodată, în partea din dreapta sus, am văzut că ceva se mișcă: AAA!!! M-am speriat! Când, ce sa vezi: era un biet **news scroller**, adică o informație care se mișcă de jos în sus. Ea conține două mesaje: 1. "În acest an se schimbă metoda de admitere la Facultatea de Filosofie!"; 2. "S-a lansat versiunea 2.0 a siteului

Facultății de Filosofie".

Am rămas uimit pentru că eu știam că site-urile nu sunt programe. Doar programele au asemenea versiuni pentru ca din când în când apar update-uri și trebuie diferențiate programele inițiale față de cele cărora li s-a mai adăugat câte ceva.

În stânga acestui **news scroller** se întrezărește ceva. Prietena mea, uimită și ea ca orice filosof, m-a întrebat: "De ce crezi că au pus un extraterestru pe fundal?". După o analiză mai atentă, mi-am dat seama că nu este un extraterestru ci că este Bufnița Minervei. Frumos! Am realizat atunci 2 lucruri: 1. Prietena mea nu prea le are cu arta; 2. Nici eu nu prea le am cu arta fiindcă mi-a luat foarte mult timp să îmi dau seama despre ce e vorba.

Evident, noi nu ne putem compara cu realizatorul acestui site, cu gusturile sale în materie de design web. Am conchis că suntem afoni în materie de artă.

Și cum web designul e și el o formă de artă, ne abținem să criticăm în necunoștință de cauză layout-ul acestui site. Eu sunt totuși curios să aflu opinia cuiva care le are cu arta.

În sfârșit, îmi îndrept privirea către marginea stângă și observ un meniu. Este chiar un meniu interactiv. Ceea ce nu înțeleg este de ce anume unele link-uri sunt inactive. Înseamnă că încă se lucrează la site? Sau că cineva a uitat să le activeze? Poate există totuși informații despre bibliotecă, conferințe și evenimente. Nu cred că cineva care realizează un **news scroller** folosind Java Script poate uita să activeze niște link-uri. Ar fi chiar jenant.

Într-unul din submeniu am avut iar o surpriză: unul din linkuri către "pagini dedicate/ studenți", cel care conține informații cu privire la admiterea la masterat, mă duce direct într-un fișier PDF când, în mod normal, aceste informații se afișează într-o altă pagină HTML. Acum înțeleg de ce circulă acele zvonuri în facultate legate de Cristi Ducu. Pe vremea când el se ocupa de site îmi aduc aminte că proceda la fel. Însă acum nu Cristi Ducu a făcut site-ul din câte știu eu. Circulă alte zvonuri cum că d-l Prodecan ar fi "tocmit" un profesionist să realizeze un site "serios". Se pare că profesionistul a abandonat proiectul. Acest site nu e făcut în mod sigur de un profesionist. Și nici serios nu e. Ma întreb: dar site se poate numi?

Dacă nu sunt eu singurul vizitator și vor mai fi și alții trebuie măcar să îmi exprim compasiunea pentru ei fiindcă vor trebui să treacă prin ce am trecut și eu. Acum îmi și imaginez cum elevii de liceu care vor ajunge pe acest site se vor înghesui la admitere. Poate că mesajul din **news scroller** compensează pe undeva eșecul total al site-ului. Mi-a zis mie cineva ca filosofii nu știu să își "vândă marfa". Avea dreptate din câte observ. Evident, el nu era filosof. Și mi-a mai zis o chestie interesantă, așa în limbajul lui popular: "Bă! Filosofii și promovarea baba și mitraliera". Aici tind să-l contrazic. Implauzibilitatea celei de-a doua conjuncții mai poate încă fi infirmată de un Jurnal de la ora 17:00.

	Decan Prof. univ. dr. Mircea Dumitru mirdumitru@yahoo.com
	Prodecan Conf. univ. dr. Romulus Brancoveanu rbrancoveanu@yahoo.com
	Secretar științific Lec. Dr. Savu Totu sabintotu@yahoo.com
	Coordonator biblioteca Stefania Olea stefania_olea@yahoo.com
	Administrator financiar Silvia Padure silviapadure@yahoo.com
	Secretar sef Ecaterina Matei ecaterina.matei@yahoo.com
	Secretar Iuliana Iliescu

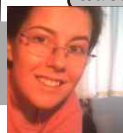

Rubrică

CRITice

Luăți de poziție, articole ce se autodefinesc ca fiind critice

Articole publicate în LUNI: 3 / nr.3-4, 6
de **Raluca Pop**, raluca.pop@filos.ro

Publicitatea nu minte, pentru că adevărul nu este mai ieftin

Celebre sunt la noi discuțiile despre publicitatea malefică, care ne face să dăm bani pe lucruri care nu excelează prin raportul preț/calitate, dar care ne oferă un plus de stimă, atât indirect -prin ochii amicilor noștri, cât și direct -prin comparația pe care o facem cu imaginea dezirabilă a celor care reprezintă sau folosesc produsul/serviciul în reclamă. Luând în considerare nivelul de trai al majorității românilor, prețurile ridicate ale produselor promovate și apetența compatrioților pentru acestea, în dauna onora similară din punct de vedere calitativ, dar fără imagine, publicitatea pare a fi cu adevărat la noi un instrument ghiavolesc, bun de umplut buzunarele comercianților și în totodată bun de întreținut o aparentă senzație de viață bună. Revine la a spune că cei care nu au bani de întreținere, dar își cumpără Coca-Cola, se încălzesc cu ceea ce Coca-Cola transmite a fi stilul de viață al consumatorului său.

În Catalonia, zona cea mai dezvoltată economic din Spania, publicitatea pare a fi extrem de asemănătoare. Produsele de gospodărie sunt promovate arătându-se gospodine satisfăcute, cosmeticele arată întineriri spectaculoase, bomboanele Solano ne mențin slabe. De amintit ar fi faptul că cele fabricate în Catalonia și restul Spaniei (le amintesc pe ambele pentru că sunt diferențe mari în atitudinea de cumpărare a catalanilor față de cele două) în general nu au parte de reclame. Pe de altă parte, oamenii de aici au destui bani pentru a nu-și pune problema neacoperirii cheltuielilor de întreținere, a hranei, plata asigurărilor de sănătate etc.

În aceste condiții, deciziile de cumpărare ale unor produse similare calitativ le fac în funcție de beneficiile personale pe care acestea le oferă. Cei care doresc un plus de valoare raportat la standardele de modă ale lumii bune, se îmbracă de la Zara, cei care vor să aibă dinții la fel de puternici ca scoica sau ca rechinii se spală cu Colgate, cei care vor să se simtă dinamici și tineri beau Coca-Cola. Cei care sunt imuni la astfel de tentații, dar doresc să susțină cauza națională/regională aleg gama de produse fabricate în Catalonia/Spania iar cei care vor doar să aibă o haină, o pastă de dinți sau o băutură răcoritoare cumpără ce mai rămâne, fără însă a face o economie substanțială la buget sau a avea parte de o calitate superioară a produselor. Au și ei motivele lor, cred că tocmai dorința de a nu se lăsa subjugăți de nici o formă de beneficiu personal indus prin cumpărarea unui produs. Publicitatea, cea care conferă produsului o imagine, oferă un plus de beneficiu personal, dar nu o face comparativ cu un produs similar calitativ și mult mai ieftin. Dacă adevărul este la același preț, de ce am considera că publicitatea minte și am arăta-o cu degetul?

Articole publicate în LUNI: 10 / nr.1-6
de **Marian Călborean**, mc@filos.ro
(continuare în pagina EDIT/ 10)

La trap prin Facultatea de Filosofie

Am fost pus odată în fața următoarei probleme: cum poți să-i explici unei persoane inteligente și informate cultural, care nu a pășit niciodată în Facultatea de Filosofie, cum să scrie un referat pentru o terță persoană, student al facultății, dar fără nici un fel de pasiune de scris. Dacă, în epoca lui Mai 68, un grup inventiv de studenți (francezi) au reușit să treacă prin facultate și să obțină licența unui nevinovat și probabil bine-intenționat cal, cu siguranță îmi pot găsi curajul să trec prin facultate, sfătuindu-mi prietenii sau familia cum să-mi scrie referatele. Eu vin cu un IQ mediu, o perseverență mirabilă de urmare a regulilor și câteva scopuri minimale: obținerea licenței, deprinderea cu o aromă de filosofie, și, după cum sfătuiește dl Gugiu în nr. 4-5 ale revistei Luni, suficient timp pentru a-i asculta pe alții.

Mai am prins câte ceva din cele 67 de sfaturi: este imposibil să citeșc mult și simultan să înțeleg. Am de gând, la Filosofie, să nu citeșc nimic, tocmai pentru a conserva izul original al adevărului pentru momentul în care voi avea nevoie de el (nu în cei 4 ani de facultate). Pe termen lung, îmi propun să rețin doar titluri, și chiar doar primele 1-2 cuvinte din ele, în special dacă sunt în germană. Voi spune după licență, punând capul în piept: „*Chiar dacă se încearcă, ca în Numire, să se nuanțeze Denotarea și Aufbau în relația cu Sistemul Criticilor popularizat prin Prolegomene, mai bine s-ar scrie încă o CRP care să evite Fenomenologia și Die Welt, fără să mai fie nevoia noilor Meditații și a disputei dintre Sein și Depășirea, lăsând ca nouă Metafizică doar Untersuchungen, fără Tractatus*”. Iată ce le-aș spune însă prietenilor:

a. Referatul-povestiri adevărate (Plajă de notă: 6-9)

De exemplu: „*Două argumente thomiste pentru existența lui Dumnezeu*”, „*Întrebarea fundamentală a Criticii rațiunii pure*”, „*Wittgenstein despre jocurile de limbaj*”

Metodologie: Trebuie să alegeți o problemă crucială a cursului studiat, prezentată într-un citat de maxim o pagină, dintr-un singur autor. O recunoașteți citind cursul sau, dacă ajungeți prin sală, este printre cele la care mimica profesorilor devine sugestivă: atunci când dl prof Dumitru ridică vocea peste prima octavă (ex. *Din ce altceva putea fi făcut același scaun*) sau atunci când dl prof Bănșoiu descrie rotunduri (ex *plinătatea Ființei*). După ce citiți paragrafele autorului în diagonală, începeți să le repovestiți într-un prim capitol „*Teoria lui X despre Y*”, fără nici un fel de grabă. Veți rafina tehnica astfel încât să scoateți cel puțin 3 pagini de referat din citat și să puteți începe repovestirea cu sfârșitul citatului. Odată ce terminați de povestit citatul, veți începe al doilea capitol „*Implicații filosofice*” în care veți povesti fidel ce se spune în curs despre respectiva teorie și, de această dată, puteți cita cu ghilimele chiar din citatul repovestit și eventual câte ceva mai încolo în același text (puteți alege aleator dacă luați cel puțin două paragrafe). Întrucât mi se cer și puncte de vedere originale, veți fi cei mai originali, făcând clar faptul că sunteți sincer de acord cu autorul.

Observații finale și tranzitorii: În *Introducere* veți scrie „*Voi prezenta problema x așa cum am înțeles-o eu în urma studierii (și aici tot titlul textului)*”. În *Concluzie* puteți relua din nou un citat, eventual din prefața cărții sau primele rânduri ale articolului: „*Nu trebuie uitat că autorul promisese să (aici citatul), obiectiv pe care sper că am putut arăta că l-a îndeplinit cu succes*”. La *Bibliografie* veți pune toate cărțile sau articolele menționate în curs în legătură cu asta. Veți adăuga perseverent: „*Rămâne însă deschisă problema (aici puteți scrie orice problemă filosofică mare de genul „ce este Ființa?” „este omul ființă duală?” „poate fi redus înțelesul la utilizare?”)*”. Ați terminat. Veți putea povesti și copiilor ce vroia să spună de fapt filosoful.

b. Referatul- traductore traditore (Plajă de notă: 7-10)

De exemplu: „*Alternative de traducere pentru Logosul heraclitic*”, „*Conceptul de filosofie morală în debutul IMM*”, „*Augustin despre predestinare. Dispute de înțelegerere*”

Metodologie: Nu știți ce referat să faceți la Medievală sau la Științe? Nimic mai simplu: vă veți duce la un autor-cheie al cursului, veți găsi o carte fundamentală a acestuia și vă veți uita la începutul ei (de alfel, în 80% din cazuri, trimerile bibliografice se fac, oare cine știe de ce, la prima jumătate a unei cărți). Veți alege primele două-trei paragrafe și veți găsi pe Internet versiunile în alte limbi. Nu are sens să căutați bulgară sau greacă nouă, nu interesează pe nimeni. De obicei, trebuie să susțineți că traducerea română e proastă, și nu trebuie să argumentați decât superficial, prin simpla prezentare a variantei englezești sau franceze/germane. Dacă este vorba de un articol sau traducere a fost făcută de un profesor din facultate, puteți umple ușor trei pagini cu constatarea dificultăților limbii filosofice românești în a prinde semnificațiile originale. Structura referatului: *Introducere* (ca la a), *Problema filosofică* (adică să repovestiți -pe scurt- ce se spune în paragrafe), *Probleme de traducere* (concepte-cheie, comparații între variante, ce ar putea înțelege cititorul din acea traducere). Nu trebuie să uitați puțin rafinament geo-spiritual: latina e teologică, engleza e analitică, franceza e clară, germana seamănă cu elina, elina e un mister al creației. ....

Articole publicate în LUNI: 7 / nr. 1-6
de lect.dr. Sebastian Grama
sebastiangrama@revista.filos.ro

dialog_underground.tl

În săptămâna de vacanță abia încheiată, am avut ocazia de a participa la Seminarul pentru Implementarea Corectitudinii Politice în învățământul Românesc (S.I.C.P.I.R.), la invitația Universității Naționale "Urmuz" din Periboina. Despre acest eveniment se poate vorbi în (cel puțin) două feluri, adunând, eventual, un *Dr. Jekyll* mai degrabă "declarativ" ("Lucrările s-au desfășurat într-o atmosferă caldă (...). Participanții au făcut nu numai dovada unei excelente pregătiri teoretice, bibliografică..." etc.) și un *Mister Hyde* pronunțat "operativ" (gen "Stranie părea, în jurul discuțiilor, enormitatea peisajului, a drumului de mașină chinându-se prin dune selenare, cum straniu părea stuful scârțâind peste nămoluri în gheața de amiază..."). Conținutul comunicărilor va fi repede pus la dispoziția publicului, într-un volum editat anume. Însă volumul nu va cuprinde ceea ce, la câte o masă, în câte o pauză, pe câte o mică tablă improvizată, a circulat (sau, mai exact, probabil: a rătăcit) printre gesturile și cuvintele ștampilate și anunțate în Program. Desigur, amintitul excedent se va fi pretând cu dificultate unei tentative de sistematizare. În consecință, comodă rămâne varianta reproducerii seriale, așa cum s-ar lăsa "înțeleș" un teritoriu exotic numai prin câteva însemnări ale unui călător; "logica hărții", dacă însemnările sunt "curate", are a se articula doar la final - și în mod implicit.

În linii mari, "inserabile" ar fi, de pildă, evidenta necesitate a eliminării discriminărilor de orice natură (subiect în amplă complicitate cu tema Seminarului), care a inspirat unui Profesor de Literatură Universală enumerarea lenifiantă a unor cunoscute "brand"-uri auctoriale în versiuni puse la dispoziția celor care s-ar putea socoti jigniți de propria incapacitate în privința relaționării cu particularități ortografice aparținând cutăror limbi completamente inaccesibile, și anume Uiliam Șeixpir, Servantes, Fransoa Vion, Rable, Uärtuărd, Chiț, Șelei, Bairăn, Ghiote, Șilăr, Alexandră Diuma, Jiul Vern, Flobler, Bairăn, Bodler, Rembo, Verlen, Lotreamon, Arto, Cocto, Selin, Geims Giois, Focnăr, Blanșo, idee ce a prilejuit o elegantă relatare lesne de repetat aici (- Vineri, 21 octombrie 2005, la prânz, am ieșit să iau pâine. Pe geamul ușii de jos, am găsit un afiș: "Duminecă 23 oct. 2005 / locatarii sunt rugați să țină robineții de la calorifere deschiși la maxim între 10 și 12 pentru aerisirea și umplerea instalației. / Președintele Asociației de Locatari". Bine. Când m-am întors de la cumpărături, mai apăruse un afiș: "Plata luminii - sîmbătă 21 octombrie / Ce-i care doresc să plătească pe loc sînt rugați să fie acasă". Pe la orele 18, am fost nevoit să ies din nou. Cineva corectase cu pixul primul afiș, tăindu-l pe "e" din "Duminecă", înlocuindu-l cu "i" și adăugând: "învăța-ți să scrieții!". Treizeci de minute mai târziu, înarmat cu un marker abia cumpărat, am făcut dreptate: "învățați DUMNEAVOASTRĂ să scrieții!!"). povestitorul fiind unul dintre absolvenții noștri de dată recentă, amarez al Filosofiei larg dăruitoare de sine când se face Admiterea, delicată-ntr-a nu se-nchirci auzind cotidian regala cacofonie "pe

implică chiu" și mult generoasă când, prin Teze de Licență, nu mai află ieșirea labirintului compus din "crează" și "crează" și "creată" și "creată" și "crez pentru că sunt creator", observație ducând prin alambicul unui colegial antract la producerea noii serii "Gion Loc, Decart, Malbrans, Laibniț, Hium, Ruso, Volter, Șlaiărmahăr, Herdăr, Fihte, Șeling, Hegăl, Șopănhauăr, Foiărbah, Engăls, Nice, Husărl, Vitgăștain, Popăr, Cuain, Haidegăr, Gadamar, Fuco", plus a remarcii vertiginose (prezentată sub formă de inferență) că "Dacă n este un număr, atunci el nu este o literă", ca și a definiției "Vin 6, vin 7, vin 8. Ș.a.m.d. Rezultatele operațiunii de numerotare a cuvântului VIN" (semnată LudVIN Gestein) și încă a liniștitoarei certitudini că uneori citatele ar fi suficiente (cu bunul exemplu dintr-un celebru *Dictionnaire des Auteurs*: "Ayant dû abandonner l'École d'artillerie, pour raisons de santé, "Eduard von Hartmann" se consacră aux études philosophiques, et passa son doctorat en 1867"), pretext pentru abordarea vitalei probleme a reformei în branșă, cu Noile Preocupări în vârf de listă, generând înțeleștări paralele ce angajau fundamentale, inconvertibile interogații în zona eticii (oarecum, Slavă Domnului!...) aplicate ("Sexul cu siameze poate fi socotit sex în grup? Dacă una vrea și alta este împotriva - considerăm că e viol?"), înțeleștări ce s-ar fi terminat fără de carteziene dubitațiuni cu bătaie în cazul în care n-ar fi intervenit eminentul Frigmund Seud cu argumente irefutabile din Ludwig van Baudelaire și Vladimir Ilici Kafka și Victor Pirandello și Arthur Castro și William Picasso și Adolf Hegel și Maurice Birtic și Ciprian Camus și Grigore Vasiliu Pascal și Luigi Merleau-Ponty și Wilhelm Friedrich Poe și Blaise Dali și Charles Hugo și Pablo Rimbaud și Henry Porumbescu și Edgar Allan Beethoven și Auguste Spinoza și Albert Hitler și Gottfried Wilhelm Lenin și Franz Rodin și Baruch Goldoni și Sigmund Leibniz și Carlo Mozart și Salvador Shakespeare și Fidel Freud și Wolfgang Amadeus Ford, susținând că minunile "se există", ca dovadă stând acea clădire din Poitiers unde s-a descoperit o ușă pe care poți intra și, când ieși (tot pe acea ușă), te pomenești la Paris (n.a.: omul nu se înșela: fusese și eu, în '95-'96, la Poitiers - și verificasem: era vorba despre clădirea Gării și despre ușa TGV-ului...), fenomene a căror cercetare azi nu mai progresaază deoarece importanții editori ce ar fi să facă publice rezultatele se comportă ca niște negustori fetizi, gata să-l retopească pe G.W.F. numai ca să aibă hârtie pentru *Cortul lui Da Vinci*, al lui *Michelangelo* etc., pentru calendare și pentru alte câte, insinuare la care un soi de fante răzător și cu alură de fiu traumatizat probând costumul de haine al tatălui pe furie ca să se vadă în rol de Șef al casei a ridicat un deget (să precizăm: arătătorul!) și a protestat afirmând

-Luni Nr. 6

Conține 4 fascicule,
16 pagini:

PRINCIPAL

-INTerviui: 2-3

-Viață STUDențească: 4-5

-CRITice: 6

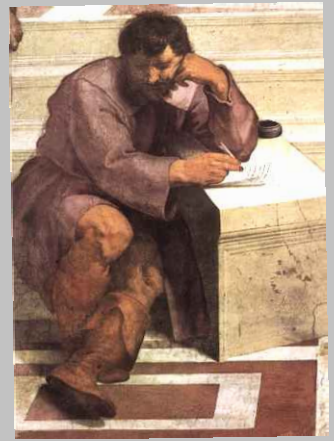
STUDII ȘI ESEURI: 7-8

EDIȚIE SPECIALĂ

("Referatele stud."): 9-14

ARTĂ ȘI LITERATURĂ:

15-16

STUDII ȘI ESEURI

că el tocmai îngrijește o colecție în care au apărut și vor apărea titluri extraordinare și variate cum sunt *Exegetica nicomahică*, *Sintetica nicomahică*, *Dietetica nicomahică*, *Diaretica nicomahică*, *Cinetica nicomahică*, *Cibernetica nicomahică*, *Inestetica nicomahică*, *Daco-geetica nicomahică*, *Fonetica nicomahică*, *Ascetica nicomahică*, *Sincretica nicomahică*, *Energetica nicomahică*, *Altetica nicomahică*, *Helvetica nicomahică*, *Genetica nicomahică*, *Aporetica nicomahică*, *Diuretica nicomahică*, *Eidetica nicomahică*, *Apologetica nicomahică*, *Frenetica nicomahică*, fapt confirmat și de o grațioasă domnișoară al cărei singur neajuns, până la urmă, s-a vădit a fi acela că era bărbat, emblemă a Corectitudinii Politice (trebuia i te adresezi cu *Mademoiselle*, în ciuda vârstei și - mai ales - a bărbii similitolstoiene), domnișoară care a C.i.R. i.P.it o listă ametoitoare cuprinzând și *Criptica Rațiunii Pure* și *Critica Națiunii Pure* și altele (am reținut *Clinica*, *Dure*, *Facțiunii Sure*, *Cronica* și *Moțiunii* și *Micțiunii*, *Citrica Rupe* și *Crațița Poțiunii*, *Civica Pute* și *Critica Tracțiunii* etc.), din mijlocul vacarmului desprinzându-se apoi tunătoarea voce a unui organizator cu vestea că reîncepem, în succedenta secțiune vom comenta *Metempsihoze relative*, dar și *Ființe de haloperidol*, și *curge apa din calorifere...* (antologie de versuri), *Alege pe stînga* (interpretare halopatică a unui roman de Sebastian Grama), *Cum se desparte în silabe un dialog de Platon*, «Marges. La Cozia», *Considerațiuni asupra utilității diplomelor false*, *Teometrie aplicată*. Probabil că așa mai fi fumat o țigară până să-mi reiau locul printre ascultătorii auditori, însă am renunțat imediat, observând un imbecil care, deunăzi, îmi expandase timp de 45 min. o combinație de management tautologic ("Nu pierzi nimic dacă reușești să câștigi"/"Nimeni, dacă are succes, nu dă faliment"/"Niciodată nu poți fi cel mai bun dacă ești prost") și P.R. autocontradictoriu ("Le spun mereu tinerilor: veniți la mine cu dovada că ați avut 2000 de cititori la ultima voastră carte, altfel, credeți-mă, nimeni nu vă publică!"), spectru ce aproape că m-a decis a mă lăsa de fumat (obicei, oricum, la fel de puțin corect politic pe cât vor fi fost și enunțurile pe care le-aș fi rostit dacă nu plecam numaidecât...).

P.S.: Admirabila revistă a colegilor din Periboina, "Cuvânt înainte", va împlini în curând 100 de apariții. Pentru a-mi onora promisiunea și a primi Bani de la Domniile lor, anunț deopotrivă că numărul festiv (mult mai voluminos decât precedentele) va găzdui numai articole, studii, eseuri ale unora ce nu au depășit niciodată 250 de cititori. Nefiind nevoit să-mi plătesc mie însumi publicitatea, profit pentru a semnala, de asemenea, propriul meu text, *Ecologiei emotive*.

Superveniența și elitismul în filosofie

Cu toții ne simțim jigniți când termenul de „filosofie” este legat cu atâta generozitate de diferite activități exotice cum ar fi conferințele despre metempsioză, reîncarnare și publicitate sau de romane cu succes mondial cum ar fi *Codul lui Da Vinci* sau *Alchimistul*. Este o trecere ilegală de frontieră și senzația amară vine din faptul că unii studiază ani de zile distincții aride în universități dar tot nu au curajul să se numească pe ei înșiși filosofi, pe când alții, necitind decât Zacharias Lichter, discutând prin cărciumi despre Eminescu și pericolul evreiesc, se consideră filosofi cu o inocență încântătoare. Desigur, nu opiniile oamenilor despre ei înșiși contează, doar sunt unii care se cred chiar și Napoleon, de ce nu s-ar crede unii doar filosofi? Dar întrebarea e de ce se întâmplă asta atât de des cu filosofia? De ce nu vezi prin localuri oameni care să se creadă ingineri? Sau chimiști? Sau agronomi? De ce nu vezi pe nimeni la o terasă explicând prietenilor o viziune personală asupra ecuațiilor lui Maxwell, în schimb sunt atâția profani gata să ți-l explice pe Nietzsche la o bere?

1. Vocabularul tehnic al filosofiei

Un posibil răspuns ar fi acesta: ce au științele și nu are filosofia este vocabularul tehnic. Nimeni nu poate mânui ideile științifice fără un minim de cunoștințe precise și solide. Dar asta presupune muncă, deci preținșii teoreticienii de la terase vor renunța să se înhale la așa ceva. Dacă filosofia ar avea un vocabular tehnic, dacă și-ar coda toate ideile într-un jargon cu iz esoteric, atunci și terfelirea ei zilnică pe la conferințe spiritiste ar înceta.

De ce nu are filosofia vocabular tehnic? Dată fiind admirația constantă a filosofilor pentru științele exacte precum și încercarea lor de a imita tot ce se poate de acolo, e de mirare că filosofia nu și-a construit un vocabular tehnic de mai demult.

Termeni tehnici există în filosofie încă de la Aristotel dar ei sunt împrumutați de prin alte domenii și oricum, apariția lor în textul filosofic e, din punct de vedere statistic, prea mică față de termenii netehnici - ceea ce face posibilă oricând o lectură de profan. Kant este printre filosofii care au reușit să folosească cei mai mulți termeni tehnici în filosofie, dar aceștia erau reciclați din alte domenii (*apriori* și *aposteriori* sunt luați din Drept, de pildă).

Dacă vrem să construim un vocabular tehnic nou și specific filosofic cred că trebuie să ne îndreptăm atenția spre ce fac filosofii analitici, oamenii cu discursul cel mai clar și mai precis din toată filosofia contemporană. Și, dacă ne uităm la ei, vom vedea oarecare succese în acest domeniu. Obsesia distincțiilor subtile i-a obligat pe filosofii analitici să inventeze un șir întreg de termeni noi și esoterici. Deci material ar fi pentru un vocabular destul de impresionant: de ce nu-l face nimeni? În continuare am să iau ca exemplu **superveniența** - un termen foarte tehnic - și poate se va vedea mai clar ce probleme pot apărea cu acest gen de cuvinte.

2. Ce este superveniența

Superveniența este un concept pur filosofic, apărut ca o încercare de rezolvare a unei probleme specifice: cum poți lega lucruri aflate în planuri diferite ontologic atunci când

știi sigur că ele sunt conectate? Nu poți spune că ele sunt legate cauzal pentru că ar trebui să arăți ce au în comun: dar ele nu împărtășesc nimic tocmai pentru că vin din planuri diferite. Așa s-a născut superveniența. Ea și-a făcut intrarea în filosofie pe poarta Oxfordului, primul care a folosit-o într-un text publicat fiind Richard Hare într-o lucrare de metaetică - exemplul însă era luat din estetică: dacă avem două tablouri perfect asemănătoare în ceea ce privește trăsăturile fizice până la nivel micro, nu putem spune despre unul că e frumos și despre celălalt că nu este. Pentru ca ele să difere în frumusețe ar trebui să difere semnificativ și în privința proprietăților fizice: spunem în acest caz că proprietatea de a fi frumos supervine pe proprietățile fizice ale tabloului; ea nu poate fi redusă la nici una din aceste proprietăți și nici la suma lor, pur și simplu ea supervine pe ele. Pe lângă domeniul valorilor (etice, estetice) superveniența și-a găsit utilizare mai ales în filosofia minții.

Definiția clasică a supervenienței ar fi aceasta: ***o proprietate B se spune că supervine pe o proprietate A dacă nu poate exista nici o modificare în A care să nu producă și o modificare a lui B.*** Se observă imediat că superveniența e o noțiune modală, ea având caracter necesar. Ca observație generală, superveniența nu e cauzalitate și nici implicație logică deși are multe în comun cu acestea două. Nu e cauzalitate pentru că proprietățile de tip B nu se pot reduce la proprietățile de tip A în nici un mod, fiind de altă natură. Nu e implicație pentru că, deși împărtășește unele proprietăți ale ei (reflexivitate, tranzitivitate) ea e uneori simetrică, uneori non-simetrică și chiar asimetrică, după caz.

3. De ce nu ține superveniența

Există câteva probleme mari legate de superveniență. Una ar fi că, legând proprietățile de tip A de cele de tip B, nu ni se spune de ce natură e această legătură și cum se face ea mai exact. Există o specie rară de superveniență, *superduperveniența*, care și explică efectiv cum stau lucrurile. Dar dacă ea există de ce mai acceptăm și altceva mai slab decât ea? Punând pe același plan epistemic superveniența cu *superduperveniența*, noi spunem de fapt că explicația nu are nici un rol important. A doua problemă e că nu putem să facem distincția între o falsă superveniență și una adevărată: nu avem cum să verificăm. Un contraexemplu ar demola o presupusă relație de superveniență între A și B dar nu avem cum să știm că el există până nu îl găsim. Și contraexemplul respectiv trebuie să fie valabil la lumea actuală. Un contraexemplu cu lumi posibile nu este relevant pentru că superveniența nu e relație de implicație logică, nu este doar formală deci ea nu are cum să țină la toate lumile posibile. Așa cum a fost gândită, superveniența face legătura între proprietăți, fenomene și valori din lumea actuală: n-avem cum ști dacă există „frumusețe” sau „bine” în alte lumi posibile și, chiar dacă ar fi, că ele au același înțeles ca pe aici. A treia problemă decurge din a doua: aspectul modal al supervenienței. Știm că are un caracter necesar (din definiție, acel „nu poate exista...x... fără să...”) dar ea nu ține la toate lumile posibile.

Ce fel de necesitate mai e asta? Unii filosofi au spus că de fapt diferitele tipuri de superveniență au grade diferite de necesitate. Dar, iarăși, cum facem distincții între ele? Eu aş propune o altă interpretare: ar fi vorba de fapt de o noțiune neortodoxă de necesitate - la o singură lume (cea actuală) dar în toate planurile ei ontologice. Dar nimeni nu ar fi dispus să accepte o modificare atât de drastică a logicii modale doar de dragul includerii supervenienței într-un model formal.

Superveniența nu ține ca explicație pentru că a fost construită din start ca o aplicație la lumea actuală - dar așa sunt multe teorii în știință și nimeni nu se supără. Însă filosofii vor mai mult: ei vor perfecțiune formală chiar dacă asta ar însemna eliminarea oricărui conținut. Pentru unii filosofia e ca acel superb joc cu măgelele de sticlă al lui Hesse, un aranjament armonios al formelor strălucitoare lipsite de orice conținut.

De ce nu ține superveniența de fapt? E un concept prea încărcat de metafizică pentru filosofia dezinfectată de asumții ontologice pe care ne-am dori cu toții să o facem.

În filosofia analitică orice idee filosofică, oricât de bună ar fi, se poate respinge ușor pe motivul că „ea nu explică îndeajuns”. Dar cât e acest *îndeajuns* nimeni nu spune. Idealul explicativ a fost luat din știință numai că acolo nimeni nu explică totul, de pildă primitivele sistemelor (cum ar fi *Forța* la Newton). Știința reală se face mult mai poetic și mai confuz decât sunt dispuși filosofii să accepte. Când ei își imaginează că impun standarde științifice unei teorii filosofice de fapt ei aduc standarde de neatinși nici măcar pentru știința pură, oricât am idealiza-o (a se vedea Einstein, *Despre metoda fizicii teoretice*). Aceasta este trista poveste a supervenienței: ea are destule calități pentru a fi un termen tehnic în știință [1] dar nu destule pentru a juca același rol în filosofie. Motivele respingerii: ea nu e universală și nici nu poate fi folosită riguros. Ironic, aceste cerințe de universalitate și rigoare sunt luate tot din știință dar ridicare pe niște culmi inaccesibile și de nerecunoscut chiar și pentru oamenii de știință. Să se ascundă aici o frustrare față de știință? Nu, mai bine să nu ne întrebăm așa ceva.

Un vocabular tehnic pentru filosofie ar trebui să treacă de niște teste formale atât de nemiloase încât cred că nici un termen actual nu le-ar putea supraviețui până la capăt. Și încă nu s-a inventat o școală militară care să antreneze termenii filosofici pentru a face față privirii distructive a unui filosof analitic.

Note:

[1] În fizică de pildă, accelerația supervine pe viteză. Totuși oamenii de știință nu recurg la explicația prin superveniență pentru că au ei destui termeni specifici ca să mai fure și din filosofie

Bibliografie:

-T. Horgan, *From supervenience to Superdupervenience*
-Brian McLaughlin și Karen Bennett, *Supervenience*, <http://plato.stanford.edu/entries/supervenience/>

Referatele studenților

Ce e un referat ? Dar ce nu e el ? Această ediție specială reunește câteva perle, un jurnal "trăit" al scrierii de referate, o fantezie folositoare pentru a scrie referatele altora și trei articole/referat, scrise în cadrul cursului de Cultură politică de:

- Ioana Calen -pag. EDIT 11
- Cristian Neagoe -pag. EDIT 11
- Constantin Vică -pag. EDIT 12

Articole publicate în LUNI: 1 / nr.6
de **Emi Socaciu**

Ar fi fost păcat să se piardă...

"Condiția ontică" a referatelor este una relativ tragică, prin aceea că sunt opere adresate, prin natura lor, unui singur cititor. În perioadele de sesiune, mă simt adesea binecuvântat de postura de unic lector (pentru că de multe ori pare că nici măcar autorii nu și-ar fi citit producțiile) al unor idei a căror profunzime și originalitate atinge starea de grație. Ele nu trebuie să rămână, însă, îngropate într-un dulap din catedră.

Cum unul dintre obiectivele revistei la care ader din toată inima este acela de a facilita comunicarea în interiorul facultății și de a contribui la întărirea spiritului comunitar, am decis să-mi aduc umila contribuție arhivistică, oferind condiția publicității unor gânduri la care mi s-ar fi părut nedrept să am doar eu acces.

Menționez că metoda de selecție, din vastul volum de informații adunate, a fost tragerea la sorți (evitând însă, după o oarecum matură cugetare, contribuțiile din referatele de la anul I - sorry, vouă o să vă vină rândul la anul). De asemenea, garantez autenticitatea integrală a citatelor. "Care este ele":

- *"Popper se ridică împotriva teoriei istoriciste a lui Hegel pe care-l considera sursa tuturor istoricismelor contemporane. Hegel și-a dedicat toate gândurile, de altfel lipsite de originalitate în concepția lui Popper, luptei împotriva societății deschise și slujirii guvernului absolutist prusac".*
- *"Teoriile istorice a căror adevăr e imposibil de demonstrat Popper le oferă denumirea de 'interpretari generale'".*
- *"Becker a scris un eseu numit 'What are historical facts' în care întâlnim teza sa despre faptul istoric unde autorul încearcă să deslușească natura acestuia"*
- *"Și, filosoficește, istoria se poate divide, ca termen, în atâtea concepții câte păreri există. Un singur lucru e cert: înaintașii au existat."*
- *"Societatea omenească începe să aibă idei în funcție de propriul interes."*

Mă opresc pentru a nu consuma prea mult spațiu (mai ales în condițiile în care, *mea culpa*, am cam depășit termenul de predare). Dar materialul strâns este suficient pentru a acoperi foiletonic o rubrică până când actuala echipă editorială își va termina masteratul. Și, dacă ne întoarcem puțin în timp, putem găsi și alte lucruri interesante. Poate că unii dintre masteranzii poeți colaboratori la "Luni" vor fi fericiți să descopere că opera lor de tinerete nu este în întregime pierdută...Așa că, stimată redacție, dacă va treziți vreodată în criză de articole, facem gheșeft :)

-Luni Nr. 6

Conține 4 fascicule,
16 pagini:

PRINCIPAL

-INTerviui: 2-3

-Viață STUDențească: 4-5

-CRITice: 6

STUDII ȘI ESEURI: 7-8

EDIȚIE SPECIALĂ

("Referatele stud."): 9-14

ARTĂ ȘI LITERATURĂ:

15-16

EDITIE SPECIALĂ

Articole în Luni: 3, nr 2,5-6
de **Dan Panaet**
dan@revista.filos.ro

Jurnal de referat

21 mai, 8:56 am

Astăzi am aflat că pentru seminarul de Filosofia Limbajului trebuie scrise două referate. Nu-i o veste prea bună din moment ce mă amăgisem cu gândul că am terminat cu toate obligațiile pentru seminariile de semestrul ăsta.

9:07 am

Mă întreb dacă referatul pe care l-am scris la limbajului e primul sau al doilea.

10:35 am

Deadline-ul pentru al doilea referat este 23 mai. Dar pentru primul? Dacă eu l-am scris de fapt pe al doilea și mi-a mai ramas primul?

4:23 pm

Dar ce înseamnă primul în condițiile astea? Se referă la ordinea cronologică a scrierii referatelor sau a predării lor? Dacă e vorba de predarea referatelor doar, situația mea e ok. Primul referat predat e primul pur și simplu. Mai rămâne de dat al doilea.

6:03 pm

Tocmai am aflat care este diferența dintre cele două referate: primul trebuie să aibă maxim trei pagini, iar al doilea maxim șase. Oare în cazul ăsta se mai aplică regula ordinii cronologice în care au fost predate? M-ar avantaja să nu se mai aplice. Referatul pe care l-am dat deja are aproape 6 pagini, deci ar fi ideal să fie considerat al doilea referat.

11:19 pm

Sper ca referatul deja dat să fie considerat ca fiind al doilea. Nu știu pe ce aș mai putea scrie acum șase pagini. De fapt, nu știu dacă aș mai putea scrie nici măcar 3 pagini pe o temă de filosofia limbajului. Trebuie să-l conving pe seminarist că am dat al doilea referat. Trebuie!

22 mai, 10:12 am

Sa îi las un bilet în căsuța de la poartă, odată cu referatul? Un bilet totuși s-ar putea pierde. Mai sigur ar fi să îmi explic situația chiar în referat. Sau poate...

10:17 am

Încep să scriu: "Referința descripției definite al doilea referat, în condițiile în care avem de-a face cu o folosire atributivă a acesteia..."

La trap prin Facultatea de Filosofie

.....
Observații finale și tranzitorii: Dacă originalul e în latină/elină sau engleză, nu trebuie să știi o iotă din orice altă limbă decât română, deși acest referat nu este de 10 până când nu veți propune (din partea mea) o nouă traducere pentru conceptele fundamentale. În *Concluzie* trebuie să spuneți de ce e așa de important textul (veți copia din curs) și că o bună traducere ar trebui să prindă claritatea și forța gândirii originale a autorului. Vă voi fi recunoscător, poate vă voi asculta și pe voi pentru a învăța mai multe.

c. Referatul-întâlnirea marilor spirite (Plajă de notă: 8-10)

De exemplu: „Paralelă între concepția lui Kant și a lui Mill asupra libertății politice”, „Despre implicații logice la Wittgenstein și Russell” „Substanța la Spinoza și Hegel”

Metodologie: Prietenii cu bun simț se plictisesc prea repede scriind mecanic referate pentru note mari. Vă voi ruga să căutați doi filosofi care au avut ce să-și spună unul altuia și disputa lor să fi fost consemnată de curs. Pentru a nu vă obliga să înțelegeți ceva din problema în discuție, veți căuta un al treilea filosof sau un comentator, care să fi rezumat problema respectivă. În primul capitol („Problema X”), veți prezenta cât de importantă este problema, o formulare clasică a ei, prin reconstituirea sau citarea paragrafelor celui de-al treilea autor/ comentator. Nici un profesor de filosofie neputând rezista nostalgiei după o adevărată dezbatere, următoarele două capitole decurg de la sine: „Abordarea de către Y a problemei. Teoria Z” și „Critica lui M la Z”. În ultima parte, veți copia în aceleași fraze adversative, prima jumătate de la un autor, a doua de la celălalt: „Dacă Y spune că X este imposibil de rezolvat, M totuși spune că oamenii pot fi ....”. După 3-4 astfel de jonglerii de la o teorie la alta, veți scrie „Putem spune, în urma prezentării celor două concepții filosofice, că poziția lui Y poate fi susținută, critica lui M nefiind valabilă, din cauza faptului că (și aici una dintre propozițiile capitolului 2, dedicat lui Y)”. Veți umple astfel peste 5 pagini.

Observații finale și tranzitorii:

După cum am spus, este extrem de original să dai dreptate cuiva criticat, mai ales dacă expui respectiva critică pe larg și convingător. Cu cât este mai mică partea de prezentare a concepției primului autor și crescută partea criticii sale de către al doilea, cu atât cresc șansele de 10, bineînțeles dacă se argumentează că primul autor are de fapt dreptate. După cum se observă, acest tip de referat nu trebuie comandat decât în domenii dificile care nu ar fi preocupat niciodată nefilosofii. *Introducerea și Concluzia* le veți copia de la tipul a) de referat, bibliografia se poate copia de oriunde de pe net unde sunt prezentați ambii filosofi. Dacă iau sub 9, nu vă voi mulțumi.

d. Mi-ar lua mai mult să vă explic, dar mai există un tip remarcabil de referat: Referatul-listă de obiecții. Cu asta mi-ar plăcea și mie să ajut dacă ieșim la bibliotecă. În nici un caz nu trebuie să fie sub 5 obiecții, ne-ar obliga să gândim când le elaborăm. Pot spera la nota 10 odată ce se strâng peste 10, și preferabil un număr impar (ca să pară natural) de obiecții. E ideal ca măcar o treime dintre ele să aibă trimiteri textuale la alți filosofi care le-au formulat (Folositi cu încredere *Stanford Encyclopedia*). Nu orice text filosofic se potrivește, trebuie ales ceva căruia i se poate

Hegel, Popper). În *Concluzie* mi-ar plăcea să spuneți că „O eventuală dezbatere pornită de la câteva dintre cele mai puternice obiecții formulate aici ar putea arăta mai bine îndreptățirea lor”.

Se înțelege de la sine că fiind prietenii mei nu veți face greșeli:

-dubii asupra a ce înseamnă exact „referat”. Ca și pentru profesori, referatul trebuie să justifice existența notei, un fel de fișă de bibliotecă eliberat pentru că ai fi studiat ceva, clar și ușor de citit (chiar și pentru seminarisții profesorilor)

-citirea sau ascultarea sfaturilor profesorilor pentru scrierea unui referat, pe post de școală de duminică: „fii clar, fii modest, spune ceea ce crezi, informați-vă despre ceea ce scrieți”.

-greșeli gramaticale. De altfel, trebuie să vă antrenați în arta de a scrie referate filosofice doar cu șase verbe: „a fi”, „a spune”, „a susține”, „a putea”, „a trebui” și „a dori”

-prezentare neîngrijită: sunt profesori care nu dau notă decât pe note de subsol, titlu și structură declarată, dar toți vor fi impresionați dacă puneți foaie introductivă doar cu titlul și numele meu, dacă textul e în Garamond, paginile sunt numerotate, bibliografia completă (numerotate, NUME, „”, „”, Prenume, Titlu îngroșat, sursă), notă de subsol la fiecare citat. Chiar dacă referatul are trei pagini, nu ezitați să consumați rezervele strategice de țiple, poate măcar ele vor fi cuiva de folos.

-greșeli de stil: nu îmi trebuie probleme de limbaj la Modernă ori invers și veți folosi în referate câte un registru adverbial: „prin urmare”, „necesar”, „în momentul imediat următor”, „exact...”, „riguros”, „cu claritate”, „intermediat”, „în mod obiectiv” (la teoretice și logice), „așadar”, „necesarmente”, „de îndată”, „însuși...”, „uman”, „foarte simplu”, „în mod indirect”, „în spiritul adevărului” (la istorice și hermeneutice), „astfel”, „obligatoriu”, „apoi”, „chiar ....”, „pragmatic”, „transparent”, „mediat”, „pur și simplu” (la politice)

-plagiat. În cel mai rău caz, vă veți uita pe site-uri și veți vedea ce să scrieți în acele mici bucăți de referat bun în care trebuie să le întorci din condei. Este foarte simplu: ținând cont că pe <http://plato.stanford.edu> sunt zeci de pagini pe orice subiect altfel anost, sunt ușor de selectat două-trei propoziții refrabile pentru a da o anumită distincție scilicitoare referatului.

-cacofonii, cu excepția a 2-3 în fiecare referat pentru cursurile de teoretică, pentru a arăta că nu stilul îngrijit mă interesează în filosofie

-depunerea la căsuța profesorului până la ora H în ziua Z (în special vineri); cam toți profesorii care dau asemenea termene vin de fapt după 1-2 zile să le ridice

-depunerea la *deadline* în general; dacă tot nu aveți chef să dați examenul pentru mine, e mult mai eficient să ignorați *deadlineul* (de cu 2-3 săptămâni înainte) și să o lăsați pe vară, când putem apărea, precum ghiociei, cu referatul în ziua de restanță.

În încheiere, doresc să adresez mulțumiri Facultății de Filosofie: am orbecat mai bine de 3 ani pentru a găsi aceste soluții formale în materie de referate, în loc să fiu atenționat că se organizează semestrial concursuri de conținuturi: „Cine trece mai ușor prin facultate?” între două tabere principale:

Studentii din Villabajo: Pot fi considerați excesiv de normali, își găsesc trei teme de referat cu care

încep și încheie facultatea (evident, drumul gândirii este un plagiat flagrant de sine). Eu aș alege:

-traducerea lui Eminescu la diferite fragmente din *Critica Rațiunii Pure* (merge la Modernă, Contemporană, Epistemologie, Fil științei, poate Filosofie și religie, poate Fil. Matematicii, poate TCS șamd)

-2 concepții liberale/libertariene: Mill și (acum intră, în funcție de curs Hegel, Kant, Hobbes, Popper, Friedman, von Mises, Hayek, Schumpeter, Locke, Keynes, Nozick șamd) merge cu modificări la fil.greacă, sigur la toată catedra de moral-politică, și ocazional, la filosofia culturii („*Retorica libertariană la Friedrich Hayek și Milton Friedman*” sau, mai bine, „*Valoarea culturală și estetică pentru libertarieni*”)

-Pozitivism și depășirea pozitivismului: este eligibil cam la orice curs care nu e politic sau de filosofie antică și modernă: dă foarte bine la evoluția carierei filosofice dacă primul și ultimul referat în Facultatea de Filosofie sunt pe Carnap (primul pro, ultimul contra)

Studentii din Villariba: își aleg o singură preocupare malativă de care se țin 4 ani:

-Karl Popper: e pe post de *Knorr Delikat*, merge la aproape orice curs, de la Greacă la Mîntîii. Unde mai pui avantajul că piața de popperieni nu e ocupată încă, poți să ajungi celebru prin diferite alte facultăți sau cercuri culturale. Sunt foarte surprins de altfel că nimeni nu se impune cu Mill în facultate, deși e preferatul tuturor la licență; în urma unui minim studiu, ai putea folosi Mill (fiind de trei ori mai ușor ca Aristotel) cam la toate cursurile cu sau fără formule, la filosofie greacă poți plagia din poeziile lui (am auzit că a luat și premii în tinerețe, nu vād de ce s-ar supăra cineva), la filosofia matematicii sau filosofie socială are o oarecare contribuție, îl critică și Frege (precis se gîndea la studenții de Limbajului în lipsă de subiecte)

-O pasiune declarată care să inhibe profesorii, un filosof ciudat, împotriva căruia nu există atâtea contestări clasice (deci nu Hegel, Schopenhauer sau Fichte, deși v-ați putea plănui cândva un Schelling, ținând cont că a trăit destul să-l critice pe Hegel). Vă recomand totuși un Kierkegaard (nu trebuie să știți despre el decât că avea ce avea cu creștinismul și că îl laudă undeva Wittgenstein) sau Plotin, ei sunt pe un trend pozitiv; și Heidegger era bun cum 10 ani dar între timp s-a fumat, nu mai te poți duce nici măcar la Origini să spui că îți place Heidegger. Pentru generațiile viitoare, prevād recuperarea materialiştilor francezi de secol 18, plus Peirce și Bergson. Nu-mi imaginez decât profesori cu suflet hain care ar pica un student declarat-pasionat de Voltaire.

-Modelul meu personal sunt acei studenți care nu înțeleg texte și nu folosesc nume sau exemple, dar se descurcă în contestarea ideilor de aiurea. Preocuparea lor principală este să uite tot ce reușesc să înțeleagă, bucurându-se probabil că află lucruri noi mereu. Nou-născuți de patru ori pe lună, într-o săptămână se ceartă cu profesorii, într-alta cu studenții. Au astfel probleme la referate, dar vin puternic din spate la „soluții alternative”, în special la cursurile absconse lăsate și ele de Providență, la care nu contează referatul: vorbesc cu profesorul o dată, vorbesc a doua oară, se ceartă, se împacă, transformă seminarele în ore de dezvoltare personală, iar se ceartă, după care iau 5 sau... pică o dată, pică a doua oară, chiar și a treia oară, a patra oară promit că-și schimbă modulul sau că se angajează și trec.

Dosar

3 Articole de Cultură Politică

Următoarele 4 pagini conțin articole în loc de referate, selectate de asist. Laurențiu Gheorghe, cursul de Cultură Politică (dl prof dr. Solcan)

Articole în Luni: 3, nr 5-6
de **Cristi Neagoe**, cristi.neagoe@filos.ro
(continuare în pagina EDIT / 14)

Lipsa viziunii strategice în domeniul cultural Politici culturale fără context

„Yes, the Balkans are a bridge and a crossroads at the same time. It is therefore *our* task to build our bridges, because only we will know the best place for them; we cannot wait for people from the outside to come and build these bridges for us. They may be very nice bridges, but far away from our customary paths of communication. The danger is that we will only use them on rare occasions, for nice promenades, not for our daily, operational, *real* cultural existence.”¹

Articolul de față își propune să arate că, în lipsa unei analize întemeiate a contextului cultural actual al României, strategiile de promovare încropite de instituțiile publice ale statului român țintesc în gol. Voi încerca să identific mai întâi principalele lipsuri strategice ale sectorului cultural românesc, pentru a oferi mai apoi un sumar studiu de caz și să ordonez pașii care consider că ar trebui urmați într-o încercare de remediere a situației.

Ar trebui să punem de la început cărțile pe masă. În pokerul pe care-l jucăm cu personajele imaginare colective cu care avem impresia că stăm la aceeași masă, personaje cărora le zicem “Europa”, “Statele Unite”, “Vestul”, “Culturile Înalte”, nici măcar la cacialma nu suntem foarte pricepuți. O dată fiindcă Occidentul nu știe prea bine ce vrea de la noi, a doua oară fiindcă noi nu știm prea bine ce vrem de la el. „Să trăim bine” și cam atât. Cum să trăim? Răspunsul vine imediat: „Bine!”. Desigur, însă pe ce cale? Mă voi rezuma la câteva dintre cele mai importante probleme ale culturii. Probleme a căror remediere, deși nu suficientă, e necesară.

Ne lipsește în primul rând infrastructura culturală. Ne lipsesc rețelele, contactele, punctele de legătură, traficanții de informație. E de ajuns să spunem că actorii pieței culturale românești nu se cunosc între ei pentru a înțelege că nu putem pretinde „să fie cunoscuți și apreciați în afară”. Între artiștii, criticii, curatorii, operatorii culturali români există deseori rivalități care în cele mai bune cazuri se traduc prin indiferență.

Ce înseamnă, de fapt, infrastructura? Muzee care să aibă mai mult de cinci vizitatori pe zi (dintre care doi sunt paznicii) -iar cu asta ajungem la marketing cultural și promovare, dar nu înainte de a ne asigura că există un conținut valabil de promovat. Galerii de artă care să aibă legături cu investitorii de pe piața artistică. Existența acestor investitori, și alții decât băncile străine și multinaționalele care dau cadou de ziua angajaților bibelouri realizate de Ioan Nemțoi sau Alexandru Ghilduș. Reviste culturale care să depășească măcar un tiraj de 10.000 de exemplare pe număr și ale căror dosare de actualitate să nu se rezume la anul Mozart și la aniversarea lui Eminescu. Portaluri culturale pe Internet care să nu acopere de-a valma horoscopul, vremea, flirturile și spectacolele de teatru. Cel puțin o instituție care să aibă ca funcție (principală sau secundară) întreținerea unei baze de date care să cuprindă mișcările artistice din toată țara, inclusiv (sau mai ales) cele din underground, artiștii, galeriile, muzeele și evenimentele din țările vecine și din mainstream-ul cultural european/mondial. Mă întreb dacă aceasta nu ar fi fost datoria Ministerului Culturii și Cultelor. Intrați pe site-ul acestuia (<http://www.cultura.ro>) și încercați să găsiți așa ceva. ....

Articole în Luni: 1, nr 6
de **Ioana Calen**
(continuare în pagina EDIT / 13)

BRANDING LENEA

De curând, prietena mea cea mai bună (cine se aseamănă se adună), a descoperit motivul pentru care suntem așa. Eram amândouă convinse că în spatele aparentei delăsări și plăceri de a nu face aproape nimic (sau cel puțin nimic constructiv) trebuie să existe ceva care să justifice această atitudine. Există o teorie¹ conform căreia oamenii au obiective instrumentale și obiective diversive. Atâta timp cât oamenii au obiective instrumentale, sunt mult prea preocupați și concentrați să își atingă acele obiective, și au tendința să observe doar acele lucruri care pot duce într-un fel sau altul la o finalitate. Celălalt tip de comportament, acela al turistului, al omului care este în vacanță sau, spus într-un fel mai pitoresc, al unui gură-cască, produce un alt tip de percepție a realității, mult mai rafinată, întrucât aceștia din urmă trăiesc experiența de dragul experienței. Comportamentul instrumental inhibă răspunsul estetic în timp ce comportamentul „diversiv” îl alimentează și dezvoltă. În acest fel, oamenii care nu își propun să facă nimic concret, care trăiesc într-o continuă așteptare de a se întâmpla ceva, au mult mai multe șanse să observe lucruri care altora le scapă din vedere, să asimileze informații inaccesibile aceluia care sunt continuu îngropați în probleme și preocupați să găsească soluții cât mai rapide și mai eficiente pentru a realiza ce își propun.

Așadar, noi nu suntem nicicum leneșe, avem doar un alt tip de a interacționa cu lumea și mediul în care trăim, un alt tip de adaptabilitate la ritmul din ce în ce mai alert și la competitivitatea din ce în ce mai mare din toate domeniile, care duce adesea la o atitudine agresivă și meschină ipocrit justificată de lupta pentru o poziție mai bună în societate, de necesitatea de a fi mereu „pe val”, de nevoia de a se afirma etc.

Există în România (și nu numai) o categorie de tineri care, deși sunt la vârsta la care ar fi trebuit de mult să se apuce să facă ceva în viață (sau măcar să își facă o idee despre ce vor ei să facă cu viața lor), se trezesc în fiecare zi la prânz, își deschid computerul, se loghează pe Yahoo Messenger, pe Mirc, își citesc horoscopul online, citesc toate ziarele și revistele de pe net, descarcă două trei filme pe zi de pe net și le urmăresc imediat ce s-au descărcat, după care le șterg, să nu ocupe spațiu pe hard disc, joacă aproximativ 4-5 ore pe zi jocuri în rețea, și navighează pe siteuri de specialitate (vezi www.mintrubbing.org, www.shutthefuckupbitchandmakemeasandwich.org, www.gigel.org, www.isitnovember.org, www.sendmeadollar.org, www.uncyclopedia.org, etc.).

Majoritatea oamenilor îi consideră pe acești tineri niste scursuri ale societății, niște paraziți și niște ratați care nu sunt în stare să facă nimic cu viața lor, niște piederarțercheabercheataiefrunzelacâini, pleava societății etc. Sincer, mi se pare o mare nedreptate. În primul rând, foarte mulți dintre acești tineri au inteligența peste medie, de cele mai multe ori au o cultură generală foarte bogată, și dau dovadă de foarte multă ingeniozitate și originalitate. O dovadă a acestor lucruri sunt chiar site-urile pe care acești tineri le-au conceput. De exemplu, www.uncyclopedia.org este o operă de artă plină de inteligență, umor și (auto)ironie, care se vrea o replică la mama wikipedia.org și la tata google.com (le transmitem respectele noastre cu această ocazie) .....

Elitism sau democrație ?

Proști, dar mulți

Discuția despre elitism se face fără elite. Pentru că, din păcate, în România, nu știm nici ce sunt elitele, nici membrii lor, nici cum au devenit elite. Aceasta ar fi prima problemă a unui demers onest al culturii politice. Atunci numim *elitismul* drept un discurs (atitudine, manifestare, reacție) care se opune *populismului*. În parte, definiția negativă e corectă, dar neoperațională. Elitismul este un instrument de presiune al unor neprobate (ca să nu spun false) elite și această definiție e restrictivă și neobservabilă empiric. Cum poți proba presiunea, chiar și cea de ordin politic? Știrile despre elitism nu pot exista, pentru că elitismul (ca act de lobby, să spunem) nu poate fi probat și nici testat. Desigur, elitismului i se opune anti-elitismul. În cercetarea culturii e clar ce e anti-elitismul: postmodernism (sau anti-modernism), presiunea culturii de masă asupra culturii înalte, academice. În cultura politică anti-elitismul ar putea fi similar respectului față de democrație? Nu. Elitismul, cel puțin acum, nu mai are nici o legătură cu sensul său fascist. A fi în elită nu înseamnă a fi paznic înzestrat al Cetății (așa cum se scria în Statutul Partidului Nazist, citându-l pe Platon). Desigur, dihotomia elite-restul (popor, *demos*) e una doctrinar de dreapta, dar are surse amestecate. Poate fi vorba de Carl Schmitt, dar și de Leo Strauss. Anti-elitismul nu e nici el de stânga. E Mai 1968, dar nu e Marx.

Revine întrebarea: cum au apărut elitele în România post-comunistă? Ele apar după un canon - set de reguli fixe care garantează apartenența la elită. Elita este produsul unei combinații complexe între instituțiile școlare și universitare, instituțiile politice și marile întreprinderi. Alte elemente sunt stratificarea socială a țării și raporturile de putere tradiționale. Până acum nu putem repera elită care să fie o „combinație complexă”, ci doar elite care s-au afirmat speculând stratificarea socială comunistă și, mai ales, raporturile de putere. În lipsa unor studii, putem observa că aceia care se auto-denumesc elită sunt de fapt rezultatul permisivității instituțiilor, spațiului universitar, mediului economic, într-un cuvânt, produsul lipsei de canon politic. Un canon care nu s-a impus în exercițiul guvernării și administrației publice.

Să privim problema din prisma întrebării lui Robert Dahl: cine conduce? Într-un articol din 1958 (*A Critique of the Ruling Elite Model*), Dahl demonstrează că în nici un caz nu se poate vorbi despre o singură elită conducătoare într-un sistem democratic. Este imposibil de stabilit ce este o elită (singurul lucru care îl știm despre acest concept este că reprezintă o *minoritate*) și, epistemologic, care sunt testele care ne pot spune că X este elită și că Y reprezintă infulența sa asupra deciziilor. Uneori elitele, demonstrează Dahl, pot fi împotriva unor decizii din sistem, deci modelul elitei *conducătoare* este destul de *instabil*. Mai bine zis, elitele, de multe ori, nu sunt conducătoare. Mai jos voi da un exemplu

recent al elitelor *ne-conducătoare*. Putem argumenta că există, chiar și în democrație, o elită conducătoare, dar ea conduce printr-un fals consens. E un consens provocat de manipulare și de o aderență superficială (neinternalizată) posibilă prin mass-media, dar și printr-o acțiune de PR politic eficientă, la scopurile și normele elitei de către anumite părți ale comunității. Acest consens este produsul unui discurs elitist, care, de multe ori, capătă valențe populiste.

Elitism și populism în primii ani ai tranziției

Niciodată nu mi-a plăcut discursul nediscursiv al elitei, și mă refer aici la discursul *elitist*. O mixtură de parabole, trăire *noetică*, mituri, referințe complexe și amestecate, recursul la „cei buni”, „cei alesi”, cerințe fără fundamente universale (adică împărțite și de ceilalți membri ai comunității). Desigur, nici *populismul* nu este acceptabil. Nu pot accepta că oricine poate înțelege, că deciziile populare sunt bune, că există o limbă comună (universală) a discursului public. Dar dacă *populismul* poate fi contracarat prin apelul la raționalitate și individualism, elitismul exclude orice alt discurs, atitudine, manifestare alternativă. Dacă pentru *populism* există un fundament numit *pluralism*, elitismul nu poate fi conținut într-o paradigmă pluralistă, pentru că o refuză *a priori*. Discursul elitist *exclue*, cel populist *include* egalitar și lipsit de discriminare (nici măcar cea pozitivă) pe oricine. Chiar dacă „discriminarea” pare să fie conceptul care desparte apele, nu pe el ne vom argumenta poziția. Problema elitismului este exclusivismul, nu discriminarea care se aplică diferitelor clase sociale și politice.

Un fapt mai grav este apariția *elitismului populist*. Cum e posibilă struțocămila? De la dubla premisă aflată chiar în *motto*-ul textului: a. Ei sunt *proști* și b. Ei sunt *mulți*. Observația că *ei sunt proști* implică faptul că *noi suntem buni, inteligenți*. Deci noi avem capacitatea de a guverna, de a decide. Faptul că sunt mulți implică faptul că ei pot să ne zădărnicească guvernarea și deciziile. Atunci singura cale e un simulacru: noi le recunoaștem PUTEREA, iar ei ne acceptă DECIZIILE. Am dat Cezarului ce e al Cezarului, adică am lăsat *demos*-ul mulțumit de sine, de puterea sa fictivă, și noi ne vom exersa în continuare guvernarea. Acesta e mecanismul unui elitism ascuns, care nu are nevoie de „lupte de clasă”. E forma democrației populare și nu numai. E forma pe care o iau regimurile care se construiesc piramidale, de la un grup dominant spre o majoritate fără exercițiu politic. E felul în care, pe parcursul primilor ani post-comuniști, a funcționat regimul politic în România.

După 1996, elita politică își retrace discursul populist. Pentru că transferul de putere dintre fostele elite comuniste și noile elite (politice, economice, militare, academice, culturale) se încheiase. La prima rotație de putere (alegerile din 1996) s-a încheiat legitimarea noilor elite (construite, în mare parte din cele comuniste). Aceste noi elite au început, în sfârșit, să concureze. Astfel discursurile lor au trebuit să atingă *targets*, nu

mase. Și masele au început să se dividă în structuri. Concurența elitelor, vizibilă, acceptată, a fost un prim pas către democratizare. Cei care au început să piardă au fost cei care și-au conservat discursul elitist, exclusivist, pedagogic și, uneori, brutal și resentimentar. Când a început concurența între elite, cele slabe au dat vina pentru eșecurile lor pe *demos*, pe masa nediferențiată și amorfă, proastă și multă. Iar *reacțiunea* nu a întârziat.

Exemplele sunt multe. Decăderea Alianței Civice, dispariția din Parlament a PNȚCD, dispariția lui Petre Roman, eșecul GDS ș.a.m.d. În schimb au urcat elite noi: noul PSD (Năstase, Hrebenciuc, Agathon, Geoană, Mitrea etc.), grupul din jurul lui Traian Băsescu, elitele multinaționalelor etc.

Elitism și elită, o dezbateră recentă

În anul 2004, revista *Observator cultural* a găzduit, în două numere succesive (248, 249), dezbateră „*Elite și/sau elitism?*”. Trecând peste patosul specific unei astfel de dezbateri și, din păcate, peste slabul nivel teoretic general al participanților, articolele au demonstrat că elitismul e încă o problemă, în veșnica dihotomie stânga - dreapta. Cîteva intervenții pot fi concludente pentru discuția asupra elitismului.

Prima este cea a lui Matei Călinescu, universitar american. El dezvoltă teoria elitelor care nu trebuie să fie neapărat conducătoare, ci concurente. Exemplul este cel al alegerilor din 2004 din SUA. În America, Kerry a pierdut alegerile în favoarea lui Bush pentru că 60% din cetățenii SUA sunt atașați de „the heartland of America”, adică de valorile tradiționale, cum ar fi cele religioase, individualiste și totodată centrate pe familie, solid morale (chiar dacă ipocrite). Aceștia au preferat discursul procreștin al lui Bush în fața poziției radicale a lui Kerry și a elitei care, în acest moment, deține hegemonia culturală în SUA.

„Elitismul degradează elita”, nota, într-un alt articol, Sorin Alexandrescu. Nimeni nu trăiește o stare de minorat (în sens kantian) în democrație, nimeni nu trebuie adus pe „calea cea dreaptă”. Discuția despre elitism e una *estică*, observa universitarul olandez, în țările Europei Occidentale nimeni nu-și pune problema astfel.

Elitismul, ca ideologie, se opune democrației. Elitismul, ca discurs al elitei, o opune pe aceasta *demos*-ului. În România o singură dată un discurs elitist pur a avut succes - doar în perioada interbelică, prin Mișcarea Legionară (dar a fost tocmai *falsul consens* observat de Dahl). După 1989, nu putem vorbi despre elite, ci doar despre încercări de a adapta un discurs centrat pe valoare și diferență unui public deschis doar spre egalitate și asistență. Momentele finale ale tranziției elimină atât publicul, cât și „manipulatorii” lui. Tranziția europeană va pune, cu adevărat, problema elitelor politice, administrative, economice și culturale. Miza va fi, de data aceasta, una reală: participarea la construcția canonului european în România. Cu tot ce înseamnă el, de la valorile europene la birocrăția sa.

BRANDING LENEA

...În acest site există o descriere amănunțită a României, din toate punctele de vedere: economic, geografic, social, politic și cultural, foarte simpatică și de cele mai multe ori cinică, însă nelipsită de umor și o doză foarte mare de sarcasm („One of the most important tourist attractions in Romanian mountains are the *Stone Bitches*, also known as Babele, and the *Stoned Dude*, also known as Sfinx”). Site-ul este conceput ca o enciclopedie online, din care oamenii pot afla lucruri *off the record*.

Să nu mai vorbim de www.gigel.org, care lansează de foarte multe ori trenduri (sub)culturale în rândul tinerilor! De fiecare dată când aud o replică sau o înjurătură originală, există o șansă foarte mare ca ea să fie de pe acest site. Dacă vrei să găsești definiția cocalarului, a pateului, jocuri stupide și amuzante, știri de specialitate, cele mai bune poante și glume, asta este cel mai potrivit loc. www.mintrubbing.org care a instituționalizat „frecarea de mentă”, ridicând-o la rang de „sport național” este deja clasic, având mii de vizitatori în fiecare zi și câștigând din ce în ce mai mulți adepți, pentru că există și o organizație a „frecătorilor de mentă”.

Niciodată nu o să înțeleg de ce acești tineri care populează și animează cyberspace-ul sunt desconsiderați. Ei de fapt au foarte multă treabă în fiecare zi și cred că argumentele de genul „sunt antiprodutivi, nu fac nimic toată ziua, își pierd timpul” sunt superficiale și nu pot fi susținute. Și, într-un fel sau altul, toți românii freacă menta, fie că o fac la școală, la serviciu, sau acasă. Și nu văd nimic rău în asta. Dimpotrivă, mi se pare un mod foarte bun de a opune rezistență sistemului, de a lupta împotriva falselor valori promovate de lumea capitalistă, de a nu se lăsa atinși de microbul lăcomiei. Ei refuză pur și simplu să facă parte din mulțimea de sclavi spălați pe creier care se trezesc în fiecare dimineață cu singura grijă de a se duce cât mai repede la serviciu, să poată munci pe rupe până seara târziu cu singurul scop de a-și îmbogăți patronii, care, în schimb, le dau în fiecare lună o sumă mai mare sau mai mică de bani, pe care ei oricum ori nu au timp să o cheltuiască, ori este atât de mică încât după ce își plătesc toate datoriile și facturile nu mai au ce cheltui. Probabil maximum de distracție la care pot ei spera este perioada de training în care merg împreună cu colegii lor în weekend la munte sau la mare pe banii companiei, cand se îmbată în fiecare noapte, își dau în petec, își manifestă toate frustrările și ajung să se comporte mai rău ca niște adolescenți scăpați de sub control de diriginta lor într-o tabără de vară. Și toate astea se întâmplă din cauză că ei nu au altă supapă, nu au altă modalitate de a se distra și relaxa, fiind non stop preocupați să rezolve probleme care nu le aparțin.

Din fericire, românii nu au șanse prea mari să ajungă „workoholics”, tocmai pentru că ei au un mecanism foarte bun de apărare care de cele mai multe ori se manifestă prin lene. Cred că eroul și modelul celor mai mulți dintre români este binecunoscutul personaj Ignatius J. Reilly din „Conjurația imbecililor”², acest bildungsroman al românilor. Deși, la prima vedere, acest personaj pare un ratat și un leneș, ajungând, în pofida studiilor sale înalte, să trăiască din banii mamei sale la peste 30 de ani, și nefăcând nimic toată ziua, doar o minte necizelată și insensibilă ar putea spune despre el că este un pierdevară. De fapt, acest gânditor sensibil și profund, acest analist incomod al timpurilor noastre nu poate fi înțeles cu ușurință de mințile pervertite de spiritul capitalist al mediului în care trăiesc. Cu o viziune lucidă și plină de înțelepciune asupra lumii³, acest personaj este un foarte atent observator și critic al lumii contemporane, care probabil, dacă nu ar fi avut o sănătate atât de precară, cu siguranță ar fi scris niște lucrări care ar fi zdruncinat omenirea din temelii.

La insistențele mamei sale, o femeie lipsită de educație, incapabilă să îl înțeleagă pe propriul fiu, se plânge tot timpul că trebuie să îl întrețină și că nu face nimic în casă, ba mai mult decât atât, susține că este tratată cu lipsă de respect, Ignatius are mai multe tentative de a se angaja, pentru a-și câștiga singur traiul, dar nu reușește să se adapteze niciodată la mediul de lucru. Aceasta este o dovadă în plus a faptului că oamenii cu adevărat valoroși nu trebuie să își consume energia și sănătatea (să nu uităm de câte ori era să se accidenteze Ignatius la serviciu și de câte ori a avut probleme cu valva din cauza stresului) pentru că ei au o misiune mult mai importantă, și anume aceea de a medita încotro se îndreaptă lumea, cât de mult au decăzut oamenii în ultimele decenii și la nenumăratele atrocități care se petrec la ora actuală peste tot în lume. Ce ne-am face dacă toți oamenii din lume s-ar apuca să robotească și să își consume toate resursele și energia pentru niște scopuri atât de mundane...!

Poporul român este plin de astfel de personaje, pe cât de simpatic pe atât de necesare bunului mers al societății, minunat ilustrate și în reclamele de gen Unirea sau vodka Skandenberg („Pentru bărbați care au ceva de spus”). Din punctul meu de vedere, ar trebui să fim mândri că românii sunt un neam atât de lent. Etimologic și nu numai, lenea se asociază cu lentoarea, cu încetinirea mișcărilor și chiar sistarea lor în imobilitate⁴. În lumea în care trăim, timpul este unul dintre cele mai prețioase lucruri, oamenii sunt obsedați de productivitate și eficiență, iar boliile cele mai frecvente apar din cauza stresului ce intervine atunci când oamenii sunt atât de presați de timp și încearcă să facă cât mai

multe lucruri în cât mai puțin timp. Din acest punct de vedere, România este o oază de liniște și sănătate, în care oamenii se gândesc mai întâi de două ori înainte de a se apuca de treabă, și stiu cum să își conserve energia într-un mod înțelept.

În plus, lenea are efecte extrem de benefice pe plan politic. Având în vedere faptul că majoritatea parlamentarilor români sunt oameni imbecili, analfabeți, incompetenți, lipsiți de simț politic și neinteresați de binele public, de problemele actuale ale societății românești și alte lucruri de care nu au auzit niciodată, nici nu vreau să mă gândesc ce ar putea face și ce legi ar putea să le treacă prin cap să voteze, dacă chiar s-ar obosea să meargă la serviciu sau nu ar dormi în Parlament, atunci când totuși sunt prezenți la dezbateri. În fiecare seară când se uită la televizor, poporul român râsuflă ușurat urmărind imaginile de la știri cu parlamentarii care dorm, citesc ziarul sau se joacă pe telefoanele ultrasofisticate cumpărate din banii publici, tocmai pentru a le distra atenția de la discuții și pentru a-i împiedica să se implice prea mult sau să ia prea în serios munca de parlamentar.

Acestea fiind spuse, cred că ar trebui să încercăm cu toții să fim puțin mai leneși, să stăm o clipă să ne gândim, înainte de a ne apuca de treabă, să ne întrebăm de fiecare dată „what's the point?” și să mai cercetăm încă o dată dacă nu cumva viața noastră poate continua liniștită și fără ca noi să mai depunem acel efort, care s-ar putea dovedi în final inutil. Risipa de energie și nesăbuiința cu care oamenii își consumă resursele fizice și psihice este un mare păcat al zilelor noastre, și mai devreme sau mai târziu va trebui să luăm în considerație efectele nefaste pe care le poate avea pe termen lung.

Note:

¹ Tom F. Heath: “Behavioral and Perceptual Aspects of the Aesthetics of Urban Environments” Cambridge University Press, 1988

² John Kennedz Toole, “Conjurația imbecililor”, editura Polirom, 2005

³ Vezi Reilly, Ignatius, J: “Sângele de pe mâinile lor: Crima existentă prin sine. Scrieri asupra unor serii de abuzuri din Europa secolului al XVI-lea”; Monografie, două pagini, 1950, Secția Cărți rare, coridorul din stânga, etajul 3, Biblioteca Memorială Howard-Tilton, Universitatea Tulane, New Orleans 18, Luisiana

⁴ vezi Dana Canurschi, “Ontologia lenei”, conferință ținută cu ocazia faptului că autoarea acestui articol o ignoră de prea mult timp și nu se duce cu ea la o țigară, pentru că trebuie să își stoarcă creierii și energia lucrând la acest eseu.

Lipsa viziunii strategice în domeniul cultural

Politici culturale fără context

...Veți descoperi câteva documente disperate și fragmentare, care se rezumă la instituții ale statului de mult ieșite din circuitul cultural, nu numai din cel european, dar și din cel românesc.

Să cităm din „Strategia Institutului Cultural Român pentru perioada 2005-2008”: „(...) scopul principal al ICR: **promovarea valorilor culturale ale României în străinătate**. Principiul de funcționare a ICR are la bază proiectul, gândit ca formulă de maximă eficiență a realizării strategiei propuse. Se va urmări crearea unui mecanism clar de concepere, mediatizare și propunere a proiectelor pentru concurs public, a evaluării acestora de către jurii independente, alcătuite din personalități recunoscute pentru fiecare domeniu în parte și aplicarea lor în contextul unui sistem flexibil, capabil să se adapteze cerințelor din fiecare sferă de activitate.”

Sigur, e frumos, lăudabil și sună bine. Sigur, greșelile ortografice ale textului au fost remediate de mine (pentru comparație, vezi site-ul ICR). Dar sunt, deocamdată, doar cuvinte. Ce valori să „promovezi în străinătate” câtă vreme nu le susții și nu le cunoști suficient pe cele dinăuntru? Logic, pe cele care se autosusțin înăuntru. Sau, și mai logic, pe cele care au supraviețuit suficient de mult cât să plece afară, unde au reușit să se autopromoveze mai bine decât ar putea-o face ICR-ul în zece ani. Și iată, ICR-ul sau MCC-ul sau alte instituții de genul acesta profită acum de pe urma muncii de selfimpresariat a artistului și perorează pretutindeni unde cineva chiar ascultă: „Iată ce valori are România, recunoscute internațional!”. Doar că (până acum) nu au făcut nici măcar atât. Poate din pudoare, poate din încăpățănare, poate din prostie? Viziunea strategică a ICR nu ia în calcul conținutul a ceea ce pretinde că va promova (decât dacă nu cumva e vorba din nou de Poetul Nepereche, de călușari și de Mănăstirile din Nordul Moldovei). E mai simplu să folosească abstracțiunile de genul „valorile culturale ale României”. Ok, care-i adresa lor? Valorile astea au un număr de telefon, pot să le trimit un mail? Sau dacă sunt statui și biserici, atunci pot să știu unde le găseșc? Există vreun album pe care să-l pot cumpăra din librăria mea de cartier ca să aflu și eu, din surse oficiale, ce valori culturale are România?

Să luăm cazul lui Mircea Cantor. Ați auzit cumva de Mircea Cantor? Știați că e singurul artist român în viață care expune la Centrul Georges Pompidou din Paris? Că are doar 28 de ani și e reprezentat de Galeria Yvon Lambert (Paris, New York)? Că s-a născut în Oradea și că și-a făcut studiile academice în Cluj? Că a luat în 2004 Premiul Paul Ricard, cel mai important premiu francez acordat tinerilor artiști? Că e co-editorul revistei de artă contemporană *Version*? Dar de *Version* ați auzit? E o revistă românească care se găsește în mai toate galeriile de prestigiu din lume. Desigur, nu și în București (în galeriile UAP cu siguranță n-o s-o vedeți).

În orice caz, Mircea Cantor a părăsit România imediat după terminarea facultății, făcând autostopul cu o pancartă albă, al cărei

mesaj nescris ar fi putut fi „Du-mă oriunde, în orice direcție”. În numai câțiva ani, Cantor își creează legăturile de care are nevoie pentru ca proiectele sale să fie băgate în seamă. Și spune deschis că n-ar fi reușit asta în România. „Let's face facts, the infrastructures of art in Romania are inadequate and ineffective. In this context it seems impossible to make people understand that the work a contemporary artist is doing is not meant to find its place in doctors' consulting rooms or in the lobbies of new business offices in Bucharest. Moreover it seems unlikely that we'll ever get over the idea that Romania's culture is not reducible to Brancusi, Eminescu, or the Tziganes. Thus the only chance for a Romanian artist to sustain today is to break free and to go elsewhere.”²

Dacă până acum un an ICR-ul, instituția care ar trebui să reprezinte cultura și civilizația românească în afara granițelor țării (cam în același mod în care o fac, de pildă, British Council, Institutul Francez sau Goethe Institut), se rezuma în mare măsură la funcția de instrument politic și avea rolul informal (bine îndeplinit) de a asigura oamenilor de cultură servicii PSD-ului câteva sinecure în locuri călduțe, astăzi Institutul Cultural Român încearcă să ne prezinte o nouă față. Cu Horia-Roman Patapievici la conducere, cu câteva texte de prezentare pe site³ care dau impresia funcționării după un mecanism de selecție democratic și bazat pe merit, cu încercarea formării unei echipe noi. Din păcate, deși bine intenționat, ICR își propune un lucru dificil: a promova fără să știe ce să promoveze. Sau fără să facă public ce știe. Iată aici trei dintre reperele pe care ICR și le autoimpune:

“1. **Definirea obiectivelor operaționale, a acțiunilor preconizate, a rezultatelor vizate, precum și a modalităților de evaluare.** Ca principiu, obiectivele ICR traduc în idiom cultural marile obiective strategice ale României; sunt, altfel spus, complementul marilor mesaje politice și identitare. De aici decurge că o Românie angajată în procesul de integrare europeană și euroatlantică nu poate proiecta în exterior decât o cultură marcat modernă, sincronică din punct de vedere tematic și, deci, capabilă să se angajeze într-un dialog dezinhibat cu lumea occidentală.

2. **Analiza mediului concurențial prin cercetări de marketing cultural.** Penetrabilitatea limitată a ofertei noastre culturale în exterior se datorează informațiilor limitate cu privire la tipul de ofertă culturală existentă pe plan local (instituții, actori și produse culturale), precum și la caracteristicile consumului cultural. În același timp, există o înțelegere vagă a modurilor de producție și diseminare pe piețele culturale locale, precum și a motivațiilor și profilului consumatorilor culturali.

3. **Stabilirea categoriilor de destinatari ai programelor ofertei culturale și ajustarea programelor și ofertelor în funcție de nevoile și așteptările lor.** În principiu, eforturile se vor îndrepta spre captarea rezidenților nativi din clasele educate care formează masa consumatorilor de cultură și abia apoi spre

originarii din România (în afară, desigur, de programele explicit adresate acestora) sau, cu atât mai puțin, spre omologii complezenți din comunitatea diplomatică. Cultura română trebuie să depășească cercul vicios în care se mișcă în afara țării, respectiv în interiorul comunității românești, pe diversele ei paliere. Oferta românească va fi diversă, calibrată pe nevoile fiecărui grup de beneficiari și împropătată periodic.”⁴

Vorbim, așadar, de destinatari, de atingerea unor grupuri largi, de analiza mediului lor cultural, de sincronizare și de tematici comune. Repet, sunt principii minunate, însă ele nu pot funcționa fără analiza conținutului intern, susținerea acțiunilor culturale și a mediului creativ românesc, construirea unei infrastructuri culturale coerente pentru crearea de contacte, cunoaștere reciprocă și facilitarea proiectelor comune. E necesară, apoi, acordarea la rețele culturale internaționale, fără sprijinul cărora e dificil de obținut vizibilitatea artiștilor români și a lucrărilor lor. Alte cerințe de îndeplinit (și care nu sunt încă băgate suficient în seamă nici măcar de burocrații de la Bruxelles) ar fi: schemele de mobilitate (care să ofere elevilor, studenților, profesioniștilor în domeniul cultural și educativ posibilitatea de a studia și de a înțelege culturile străine dinăuntru lor), platformele de dezbateri și întâlniri ale cercetătorilor și analiștilor în domeniul studiilor și politicilor culturale, apropierea regulată a organizațiilor internaționale, a guvernelor, împreună cu cele mai reprezentative ONG-uri (ușor de identificat astăzi) pentru a formula o agendă pe termen lung în privința cooperării culturale.⁵

Așa cum arată Corina Șuteu în studiul său *Politici culturale în tranziție*, ar trebui să ne întrebăm mai întâi dacă ne interesează lucrul în rețea în cultură, dacă dorim cu adevărat să promovăm valori sau suntem “simpli burocrati și executați de stereotipuri depășite”. O altă întrebare crucială este “cine concepe politicile culturale de astăzi?”. Majoritatea celor care iau decizii reprezintă încă o generație a “viziunii” Războiului Rece, iar acest tip de mentalitate nu poate fi reciclat cu ușurință.

Note:

¹ Milena Dragičević Šešić, Corina Șuteu, “Challenges of Cultural Cooperation in Southeastern Europe: the Internationalization of Cultural Policies and Practices”, în *Reader: Cooperare culturală internațională. Managementul proiectului cultural. Finanțarea proiectelor culturale*, Asociația ECUMEST, București, 2006

² citat aproximativ din *Version* 0.2, Iulie 2002 în „OUVERTURE: Mircea Cantor”, de Thomas Boutoux

³ <http://www.icr.ro>

⁴ „Strategia Institutului Cultural Român pentru perioada 2005-2008”

⁵ Vezi Milena Dragičević Šešić, Corina Șuteu, “Challenges of Cultural Cooperation in Southeastern Europe: the Internationalization of Cultural Policies and Practices”

Anunțăm revenirea în numărul 7 al revistei a rubricii de muzică și film, cu teme conjugate.

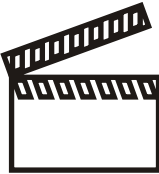
Autorii s-au documentat două săptămâni asupra premiilor de la Grammy, respectiv nominalizațiilor la Oscar și au constatat următoarele, când depășiseră deja deadlineul:

Grammy

Nici măcar Pat Metheny Group nu mai sunt ce erau odată, nici U2 (starurile serii), nici Stevie Wonder. GreenDay au mai salvat ceva, dar sunt totuși Greenday. Ascultați ce ascultați de obicei.

Oscar

Nici măcar un erou american în cele 5 nominalizate la marele premiu. Dragoste din întâmplare, terorism din întâmplare, capodoperă din întâmplare, victorie politică din întâmplare, rasism din întâmplare. Prea multă întâmplare. Vă salvează la celelalte categorii: "Walk the line", "Pride and prejudice" sau "Cinderella Man". La film străin "Joyeux Noel"

Articole publicate în LUNI: 13 / nr.1-6

de Paul Mihalache, paul_mihalache@yahoo.com

Schemă de film american

Eroul: poate fi un polițist de obicei al dracului de bun, însă cu ceva probleme cu șefii sau un infractor nevinovat -ori a omorât ca să-și salveze familia, ori i se pune în seamă un delict pe care nu l-a săvârșit - oricum, e un singuratic, are o personalitate foarte puternică, ceva vicii nevinovate, mai mult simpatice (fumează mult, bea ori a băut mult, s-a lăsat, însă prins în vârtejul evenimentelor pe care le prezintă filmul, se apucă din nou). De obicei a fost înșurat, dar a fost părăsit, sau soția i-a murit într-un accident ori altceva, oricum, un eveniment l-a marcat profund, l-a făcut un înșingurat care nu mai crede în oameni dar crede în valorile morale deși cei din jur nu-l văd așa (nici nu-i lasă să vadă, pentru că nu vrea să i se știe adevărata față).

Numele: John sau Bill sau Frank trebuie neapărat să fie un nume simplu și mai cu seamă foarte răspândit, astfel încât să coincidă cu al cât mai multor (tele)spectatori care urmăresc filmul cu popcornul la gură, refulându-și existențele banale cu fantazii de capă și spadă *are să vadă toată lumea de ce-i în stare Jake, are să vadă și Mary, care își pune bigudiuri în fața mea sau pur și simplu nu mă bagă în seamă, pe mine, cel pe care îl așteaptă cu nerăbdare, fremătând, curbele voluptuoase ale blondei de pe ecran, are să vadă și șeful de la service-ul unde lucrez că greșește când îmi face scandal că n-am vulcanizat ca lumea cauciucurile rablei băcanului, ca și cum talentele mele nemaipomenite, incomensurabile (deși ascunse, încă) trebuie irosite pe vulcanizări și calibrări de rable!*

Dintr-o dată, în cursul monoton al vieții sale, intervine ceva: dă peste un secret cutremurător, e martor la ceva la care n-ar trebui să fie, în fine, ceva, ce mai! și se trezește pe cap fie cu o gașcă de mafioți, fie de polițiști corupți (oare există și necorupți???) (eventual agenți F.B.I. sau C.I.A., dar la fel de corupți), agenți K.G.B., extraterestri care vor să distrugă lumea sau cel puțin să pună stăpânire pe ea sau oameni ori roboți veniți din viitor ca să schimbe cursul istoriei sau ca să-l împiedice să se schimbe... dar asta n-are nici o importanță, e ca într-o rețetă a restaurantului din colț... cum care restaurant?! Restaurantul de la colțul uliței principale din Afumații din Deal, sau de la colțul

străzii Sapienței ori Patenții dintr-un cartier ieșean, clujean,

-Luni Nr. 6

Conține 4 fascicule,

16 pagini:

PRINCIPAL

-INTERviu: 2-3

-Viața STUDențească: 4-5

-CRITice: 6

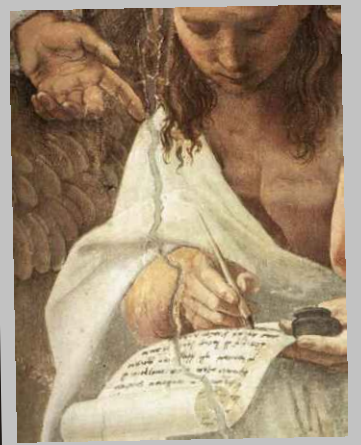
STUDII ȘI ESEURI: 7-8

EDIȚIE SPECIALĂ

("Referatele stud."): 9-14

ARTĂ ȘI LITERATURĂ:

15-16

ARTE ȘI LITERATURĂ

și-ncep să-l pună pe eroul nostru pe drumul cel bun. Ei bine, își aduce aminte că - singuratic-singuratic, dar are totuși un prieten credincios care de regulă locuiește într-o rulotă sau un subsol, ceva, deși talentele l-ar îndreptăți la o vilă în Primăverii scuze! m-am prostiț, în Myfair sau în Bel Air oricum, la el găsește nu doar adăpost ci și un important sprijin: de regulă tipul e un vrăjitor al tastaturii care poate sparge cele mai impenetrabile parole (poate fi totuși un arhivar de la poliție care deține date secrete, sau un mic infractor-turnător care știe tot ce mișcă în strasse, oricum, e inevitabil mic și sfrijit, cu ochelari ca fundul sticlelor de spumos. După ce-l pune pe eroul nostru pe drumul cel bun, acesta pleacă și răii îl descoperă cumva pe sfrijit și-i fac felul. Adio vilă în Bel Air! Dar rolul tău e terminat și nimic nu se obține pe gratis, atâta tot că-i de preferat să plătească altul. După ce l-ai pus pe urmele bandiților (polițiștilor corupți sau vezi variante), i-ai pus la dispoziție și scuterul tău amărât ca să se poată deplasa. Sit tibi terra levis, old man! Bine că ai scăpat de această Vale a Plângerilor, nu mai avem nevoie de tine. Acum trebuie să ne focalizăm privirile asupra femeii frumoase, care, deși încă puțin ostilă și neîncrezătoare (dar bandiții sunt lipsiți de subtilitate și nu văd amănuntele, poate de asta văd mai bine și mai departe ca noi și știu că deja s-a îndrăgostit de John - cum spuneam, să revenim la blondă - și mai dă-le încolo de paranteze la tot pasul, că mă faci să mă încurc!

Deci, cum spuneam, proștii de bandiți lipsiți de subtilitate dar înzestrați cu clarviziune, o descoperă cumva pe blondă, o iau prizonieră și-i cere lui John în schimbul ei discheta, sau valiza cu droguri, sau planurile secrete ori mostrele sau ce-o mai fi; dă și mie ceva, nene, de nu, schimb a ta coroană... nu, nu, asta-i din altă parte; de nu, schimb curbele ei fatale în niște zig-zaguri letale. Bineînțeles, întâlnirea are loc, nu-i așa, într-o fabrică dezafectată dar cu utilajele sub tensiune; după câteva răsturnări spectaculoase de situație care ne țin cu sufletul în pioaneze, John îi face varză pe răi, o salvează pe blondă, din nou rănit, plecând sprijinit de ea, șontăc-sontăc. Și-am încălecat... nu, nu mă gândesc la prosti! Eu încălec doar pe șă pentru că deja v-am spus povestea.

O mică observație: eroul e de obicei alb, corupții sunt obligatoriu albi, nici grași, nici slabi, nici infirmi, ca să nu sară în sus vreo organizație a grașilor sau slabilor sau una antirasială. Între cei buni, abundă negrii; dacă prinre ei mai există infractori, au fost împinși pe calea fărădelegii de către societate, ei au un fond minunat, nepus în valoare, cam ca țiganii noștri.

ROXANA VĂ PREZINTĂ VREMEA

E așa de cald și de bine pentru luna asta încât ar fi păcat să rămânem în casă. Chiar și la facultate când suntem, Gigi ar putea începe să țină seminarii prin curte.

Am primit în toiu nopții un SMS ciudat de la un număr necunoscut. Zice așa: „D c exista ceva mai degraba dkt nimik?”. Am sunat înapoi de dimineață și nu mi-a răspuns nimeni, că n-am mai putut să dorm. M-am tot gândit toată noaptea la smsul ăsta și io cred că-i de la un băiat cu care am dansat un pic aznoapte și are bucurii la mine. Am fost clubbing aznoapte și era plin de fotbaliști drăguți. Da io nu-i băgam în seamă deși mă uitam așa. Și m-a luat la dans unu de care-mi plăcea mie mai demult de la Steaua. Era parfumat cu Issey Miyake și cu un tricou fără mâneci, de care mă înnebunesc eu și m-a întrebat dacă îmi place metafizicul lui. De-aia m-am gândit că el o fi ăla cu smsul: prea era

coincidență, de unde știa el că studiez filosofia? I-am zis că nu arată deloc rău și că feliicitări pentru bătaia care le-a dat-o la olandezi, da că io am prieten și că ținem unu la altu și că oricum metafizicu e alceva decât crede el. „Haide girl!”, mi-a șoptit el la ureche și m-a sărutat în sus pe gât de ma-m îmuiat, dar imediat mi-am dat seama de dimineață dacă a zis de fapt „Heideger” și io n-am înțeles de la bași?! Am sunat-o pe mama și i-am povestit despre toate acestea și ea m-a ascultat cum face ea și mi-a zis că un elefant oarecare într-o junglă oarecare ființează în aceeași măsură ca și un proces oarecare de ardere chimică de pe planeta Marte și că, în sensul cuprinderii ei nelimitate, orice ființare valorează la fel de mult, dar că trebuie să am grijă cu băiatul ăsta fiindcă sigur nu are gânduri serioase.

[Foto: Migo Caranfilian / MikeStudio: 0740.109.630 / lenjerie: Etam / Blână: MG Blănuri / Cizme: D'Anovi]

Fotografiile într-o zi de Miercuri

Doamnei secrete

1. 2, 3 și:

2. Verstanden [un][ver][be]stim² [t] hast du schon,
A, E _ I, O
Doch, kannst du noch?
- Die Kannibalin kann[?](t),
Ah! Ah! Can-can
Dodeca- sau african,
Vierme cu trei kpt sau nea' Paris
(unde-n baie scrie PiS!)
En garde! Cadavre esquisse...

3. Mytho-XerosX:

„Din ceas dedus¹, adâncul
acestei calme creste...
«Répétez! Dit le maître»²:
...de harfe răsfirate
ce-n zbor invers le pierzi...
Nadir latent!
Marea
Sub clopotele verzi.”

Și:...

¹ Ion Barbu, „Joc secund”.

² Jacques Prévert, „Page d'écriture”.

Facilitățile revistei deschise LUNI:

Panoul și urna revistei: pentru a putea citi revista curentă, afișată permanent. Revista LUNI fiind finanțată prin chetă, așteptăm contribuții. Necesarul pentru multiplicarea unui număr în 100 exemplare: 70RON

Pachetul grafic: și în acest număr, toate imaginile sunt luate din opera lui Rafael, dar studenții pasionați de grafică pot crea un pachet grafic al unui număr

Forumul revistei : după ce citiți revista online (revista.filos.ro), o puteți comenta pe Forum

Rubrica Viață Studențească: Colegii de la ASF sunt invitați să publice constant anunțuri și articole despre activitățile lor

Responsabili de număr Puteți participa la echipa de redacție dacă doriți să fiți responsabili pentru numărul următor

Rubrici constante Profesorii, cercurile de studenți își pot rezerva 1-2 pagini pentru apariția constantă de articole tematice și un drept de vot asupra întregii reviste.

Adrese de mail: orice autor cu cel puțin 3 articole publicate în Luni, beneficiază de o adresă tip numele@revista.filos.ro

Arhiva la bibliotecă Puteti gasi toate numerele revistei la Biblioteca de Filosofie

Echipa de redacție LUNI
(nr 6 și 7)

Coordonator:
Mădălina Potinc I
Coordonator adj :
Ruxandra Apetrei II

Responsabili de număr:
Lavinia Marin IV
Dan Panaet II

Tehnoredactori:
Marian Călborean IV,
Lavinia Marin IV (web)

Responsabil urnă:
Ruxandra Apetrei II

Distribuitor:
Răzvan Ilie IV

Mulțumim tuturor celor care ne-au ajutat în realizarea numărului și cititorilor revistei